

แผนพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย

สินค้า “เงาะเมืองเลย”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2570

คำนำ

จังหวัดเลย เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของสภาพพื้นที่ ทำให้สามารถทำการเกษตรได้หลากหลาย ทั้งพืชไร่และพืชสวน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน แต่ประสบปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ และปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด เกษตรกรจึงมีการปลูกพืชชนิดใหม่ทดแทนพืชเดิมเพื่อหาตลาดใหม่ และลดปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาดในพื้นที่

พืชชนิดหนึ่งที่เกษตรกรให้ความสนใจ และเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งศักยภาพพื้นที่จังหวัดเลย รวมถึงสภาพอากาศที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูก ได้แก่ “เงาะเมืองเลย” ซึ่งเป็นผลไม้ที่นับวันจะทวีความสำคัญต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นในอนาคตอันใกล้นี้ แม้ขนาดผลเล็กกว่าเงาะภาคใต้ และทางภาคตะวันออก โดยเงาะเมืองเลยจะมีรสชาติที่หวานอร่อย เนื้อไม่ฉะ กรอบ สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะปลูกอยู่ในพื้นที่ภูเขาไฟเดิม ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยสารโพแทสเซียมและฟอสฟอรัส จึงเป็นที่นิยมของผู้บริโภค โดยมียอดขายเพิ่มขึ้นในแต่ละปีกว่าล้านบาท และจังหวัดเลยมีศักยภาพในการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง จึงเป็นการสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรจังหวัดเลยในการเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายเงาะให้กับนักท่องเที่ยวได้แวะชมชิม และยังสามารถเข้าสู่ถึงสวนเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้คึกคักในอีกบรรยากาศ นั่นคือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดเลย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญของพืชเศรษฐกิจใหม่ของจังหวัด จึงได้จัดทำแผนพัฒนาเงาะเมืองเลย เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตเงาะให้ได้คุณภาพ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดให้ได้มาตรฐานเดียวกัน สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกรผู้ปลูกเงาะ และผลผลิตเงาะของจังหวัด เป็นแหล่งรายได้ของเกษตรกร รวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนต่อไป

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

สารบัญ

	หน้า
1. แผนพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย	1
สินค้า “เงาะเมืองเลย” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2570	
1.1) บทนำ	1
1.2) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของโลก	1
1.3) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของไทย	6
1.4) ทิศทางนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	7
1.5) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเลย	14
1.6) ข้อมูลเพื่อการพัฒนา	24
1.7) ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย	27
1.8) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของจังหวัดเลย	31
1.9) การปลูกเงาะ	32
1.10) การวิเคราะห์สถานการณ์เงาะจังหวัดเลย	34
2. เป้าหมายการพัฒนา “เงาะเมืองเลยคุณภาพสูง มีอัตลักษณ์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”	36
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2570	
3. ภาคผนวก	39
แบบสรุปแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ ที่สอดคล้องกับประเด็น	40
ยุทธศาสตร์ ตามแผนพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย	
“สินค้าเงาะเมืองเลย” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2570	

1. แผนพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย สินค้า “เงาะเมืองเลย” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2570

1.1) บทนำ

“เงาะเมืองเลย” ของดีของจังหวัด เป็นผลไม้ที่นับวันจะทวีความสำคัญต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นในอนาคตอันใกล้นี้ แม้ผลจะมีขนาดเล็กกว่าเงาะภาคใต้และทางภาคตะวันออก แต่มีรสชาติที่หวานอร่อย เนื้อไม่เหนียว กรอบ สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะปลูกอยู่ในพื้นที่ภูเขาไฟเดิม ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยสารโพแทสเซียมและฟอสฟอรัส จึงเป็นที่นิยมของผู้บริโภคในปัจจุบัน ยอดขายรวมเพิ่มขึ้นในแต่ละปีกว่าล้านบาท และจังหวัดเลยมีศักยภาพในการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง จึงเป็นการสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรจังหวัดเลย ในการเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายเงาะ ให้กับนักท่องเที่ยว ได้แวะชม ชิม และซื้อถึงสวนเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้คึกคักในอีกบรรยากาศ นั่นคือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างรายได้ทั้งจากการจำหน่ายเงาะ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะเห็นว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมทั้งการประกอบอาชีพและการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จังหวัดเลย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญ ของพืชเศรษฐกิจใหม่ของจังหวัด จึงได้จัดทำแผนพัฒนาเงาะเมืองเลย เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร พัฒนาเงาะให้ได้คุณภาพมาตรฐานเฉพาะของจังหวัด ให้ได้มาตรฐานเดียวกัน สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกรผู้ปลูกเงาะ และผลผลิตเงาะของจังหวัด เป็นแหล่งรายได้ของเกษตรกร รวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนต่อไป

1.2) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของโลก

ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก ปี 2564 ไทย เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก ปี 2564 มาเลเซีย เวียดนาม สปป.ลาว จีน เมียนมา กัมพูชา สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย สิงคโปร์ ประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก ปี 2564 ไทย เวียดนาม

ประเทศคู่ค้าของไทย

- 1) เงาะสด ได้แก่ มาเลเซีย สหรัฐอาหรับ เติมนาม จีน
- 2) เงาะบรรจุภาชนะอัดลม ได้แก่ เมียนมาร์มาเลเซีย สิงคโปร์
- 3) เงาะสดใส่สับปะรดในน้ำเชื่อม ได้แก่สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย

1.2.1) ภาพรวมสถานการณ์เงาะในตลาดจีน

(1.1) สถานการณ์ตลาดและแนวโน้มการบริโภค เงาะ เป็นผลไม้ที่มีน้ำตาลกลูโคส ซูโครส และอุดมไปด้วยวิตามินกรดอะมิโน คาร์โบไฮเดรต และแร่ธาตุต่างๆ เปลือกเงาะสามารถนำมาแปรรูปเป็นชาช่วยลดอาการมือเท้าเปื่อย ท้องเสีย และ เพิ่มภูมิคุ้มกัน บำรุงผม ให้ความชุ่มชื้นแก่ผิว อีกทั้งลดอาการวิงเวียนศีรษะได้อีกด้วย นอกจากเงาะจะมีประโยชน์ทางด้านโภชนาการและสามารถบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้แล้ว เปลือกของเงาะยังสามารถ นำมาทำสีย้อมผ้าได้อีกด้วย เงาะ มีการเพาะปลูกในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย ศรีลังกา มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์เป็นต้น โดยในประเทศไทย “เงาะ” ได้รับฉายาว่าเป็น

“องค์หญิง แห่งผลไม้” หรือเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 3 รองจาก ทุเรียนและมังคุด ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้ออกนโยบายส่งเสริมการพัฒนาผลไม้เมืองร้อน เพื่อส่งเสริมการผลิตและบริโภคในประเทศ ส่งผลให้หลายพื้นที่ทางตอนใต้ของจีนเริ่มหันมาสนใจ เพาะปลูกเงาะมากขึ้น และจากผลผลิตที่มีมากขึ้น ผู้ผลิตหลายรายได้นำเงาะมาแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่งผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเงาะที่ได้รับความนิยม เช่น น้ำเงาะ ชาเงาะ เงาะกระป๋อง เงาะอบแห้ง เป็นต้น และหากเทียบกับประเทศผู้ผลิตเงาะรายใหญ่ของโลกจีนยังไม่มีความสามารถเพียงพอในการแข่งขันระหว่างประเทศได้ เงาะมีข้อเสียคือไม่ทนต่อการเก็บรักษา เปลือกเงาะมักจะเปลี่ยนเป็นสีคล้ำและเน่าเสียง่าย โดยผู้บริโภคชาวจีนมักจะเข้าใจผิดว่าเงาะที่มีวางจำหน่ายตามท้องตลาดนั้นไม่สด จึงทำให้เงาะสดไม่เป็นที่นิยมในตลาดจีน ถึงแม้ว่าจีนจะสามารถเพาะปลูกเงาะเองได้แต่ผลผลิตไม่ได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากเงาะในประเทศจีนมีลูกเล็กกว่าเงาะไทย และมีเนื้อน้อยกว่า ดังนั้น จีนยังคงมีความต้องการนำเข้าเงาะเพื่อนำมาแปรรูปต่อไป จากพฤติกรรมผู้บริโภคและการใช้ชีวิตที่เร่งรีบของชาวจีนในปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้บริโภค กลุ่มวัยทำงาน ความสะดวกสบายในการบริโภคถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เงาะกระป๋องและเงาะอบแห้ง จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคชาวจีนได้ โดยเงาะกระป๋องขนาด 500 กรัม มีราคา 15 – 20 หยวน/กระป๋อง เงาะอบแห้ง ขนาด 50 กรัม มีราคา 25 – 35 หยวน/ซอง และในอนาคตแนวโน้มอาหารเพื่อสุขภาพจะเข้ามามีบทบาทในตลาดสินค้าบริโภคของจีนมากยิ่งขึ้น

1.2.2) สถานการณ์การผลิตภายในประเทศและความต้องการนำเข้าเงาะ ซึ่งเงาะเป็นผลไม้เมืองร้อน โดยในจีน มีการเพาะปลูกเงาะค่อนข้างน้อย ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่จีนตอนใต้ เช่น มณฑลไห่หนาน มณฑลยูนนาน เป็นต้น โดยมณฑลไห่หนาน มีพื้นที่การเพาะปลูกเงาะคิดเป็นร้อยละ 99 ของพื้นที่เพาะปลูกเงาะทั้งหมดในจีน เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก โดยในปี 2563 เมืองเปาติง มณฑลไห่หนาน มีพื้นที่เพาะปลูกเงาะทั้งหมด 10,417 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.89 เมื่อเทียบกับปี 2562 มีผลผลิตต่อปีประมาณ 21,500 ตัน และคาดการณ์จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการสนับสนุนของรัฐฯ ทำให้เกษตรกรชาวจีนหันมาสนใจเพาะปลูกเงาะมากขึ้น เงาะในจีนแบ่งออกเป็น 2 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ผลสีแดงและพันธุ์ผลสีเหลือง นอกจากสีส้มที่มีความแตกต่างกันแล้ว เงาะสายพันธุ์สีแดงจะมีผลที่กลมกว่าและเป็นที่ยอมรับมากกว่า ส่วนเงาะพันธุ์สีเหลืองจะมีผลที่เป็นรูปวงรี โดยเงาะในจีนจะออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ของทุกปีและจะสามารถเก็บผลในเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ของทุกปี ต้นเงาะที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จะสามารถให้ผลผลิตได้มากถึง 100 - 125 กิโลกรัม ปัจจุบันผู้บริโภคชาวจีนมีความต้องการบริโภคผลไม้เมืองร้อนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการพัฒนาของเศรษฐกิจจีนและความต้องการด้านคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคชาวจีน ประกอบกับ ราคาของผลไม้เมืองร้อนนำเข้าที่มีราคาลดลง และปัจจัยด้านสภาพอากาศที่จีนสามารถเพาะปลูก ผลไม้เมืองได้เพียงบางชนิดและบางพื้นที่เท่านั้น ทำให้ความต้องการผลไม้เมืองร้อนของผู้บริโภคชาวจีนยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจีนมีการนำเข้าเงาะจากไทยและเวียดนามเป็นหลัก แต่จะมีปริมาณนำเข้าไม่มากนัก จากข้อมูลสถิติของ Global Trade Atlas แสดงให้เห็นว่าในปี 2563 (มกราคม - ตุลาคม) จีนนำเข้าเงาะสด (Hs Code : 08109040) มีมูลค่าการนำเข้า 1,934,822 เหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 53.73 และมีปริมาณการนำเข้าเพียง 803 ตัน ลดลงร้อยละ 51.44 และจีนมีพื้นที่เพาะปลูกปี 2563 ประมาณ 10,417 ไร่

1.2.3) สถานการณ์การนำเข้าที่สำคัญ

มูลค่าและปริมาณการนำเข้าเงาะของจีนปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ต.ค.) Hs Code : 08109040 (China, I&E) Rambutan

1.3 สถานการณ์การนำเข้าที่สำคัญ
มูลค่าและปริมาณการนำเข้าเงาะของจีนปี 2561 – 2563 (ม.ค. – ต.ค.)
Hs Code : 08109040 (China, I&E) Rambutan

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (หน่วย : เหรียญสหรัฐฯ)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ปริมาณการนำเข้า (หน่วย : ตัน)			อัตราการ เปลี่ยนแปลง
	2561 (ม.ค. – ต.ค.)	2562 (ม.ค. – ต.ค.)	2563 (ม.ค. – ต.ค.)		2561 (ม.ค. – ต.ค.)	2562 (ม.ค. – ต.ค.)	2563 (ม.ค. – ต.ค.)	
โลก	3,720,742	4,181,688	1,934,822	-53.73	1,395	1,654	803	-51.44
ไทย	3,715,433	4,132,791	1,878,977	-54.53	1,387	1,573	736	-53.23
เวียดนาม	5,309	48,897	55,845	14.21	8	81	67	16.50

ที่มา : Global Trade Atlas

เงาะแดง

เงาะเหลือง

จีนมีการนำเข้าเงาะสด (Hs Code : 08109040) ในปี 2563 (เดือนมกราคม – ตุลาคม) โดยมีมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด 1.93 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีการนำเข้าจากไทย 1.87 ล้านเหรียญ สหรัฐฯ มีปริมาณการนำเข้า 736 ตัน โดยมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 54.53 และ 53.23 ตามลำดับ และมีการนำเข้าจากเวียดนาม 55,845 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มีปริมาณการนำเข้า 67 ตัน โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มร้อยละ 14.21 และลดลงร้อยละ 16.50 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2562 จากข้อมูลสถิติตัวเลขจะเห็นได้ว่าในปี 2563

(1) จีนมีการนำเข้าเงาะสด จากต่างประเทศลดลงอย่างเห็นได้ชัด ส่วนหนึ่งเนื่องจากปัจจัยมาจากการระบาดของโรค Covid – 19 ที่ส่งผลให้การขนส่ง สินค้ามีระยะเวลานานขึ้นและมีต้นทุนที่สูงขึ้นด้วย ทำให้การนำเข้าเงาะจากต่างประเทศต้องชะลอตัวลง

(2) กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน ในการส่งออกผลไม้จากไทยมายังจีนผู้ส่งออกควรตรวจสอบกฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน เพื่อเตรียมความพร้อมและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง โดยทั่วไปกฎระเบียบ การนำเข้าจะมุ่งเน้นการ ควบคุมด้านมาตรฐานสินค้าโดยเฉพาะการปลอดโรคพืช/แมลง ความปลอดภัยและสุขอนามัยของ สินค้าเป็นหลัก โดยข้อกำหนดในการนำเข้าผลไม้จะมีความเกี่ยวข้องตั้งแต่ในขั้นตอนการปลูก การเก็บเกี่ยว การจัดเก็บและจัดเตรียมสินค้าด้วย ผลไม้สด เป็นสินค้าประเภทหลักที่มีการค้ากันระหว่างประเทศไทยและจีน โดยเฉพาะในมณฑลยูนนานมีการซื้อขายกันมากที่สุด ดังนั้น จึงมีผู้ประกอบการหลายราย มีความสนใจในการส่งออกผลไม้มายัง ประเทศจีน รวมไปถึงผลไม้ของไทย ยังได้รับความนิยมและให้ราคาสูงในจีนอีกด้วย ผักและผลไม้สดก่อนการนำเข้าจากไทย ผู้นำเข้าจีนต้องขอใบอนุญาตนำเข้าจากกระทรวงพาณิชย์ของจีนก่อน โดยปกติขั้นตอนการขออนุญาตจะใช้เวลาประมาณ 30 วันทำการ และใบอนุญาตมีอายุ 6 เดือน และหากผู้นำเข้าต้องการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องยื่นขอใบอนุญาตใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ

**** ผลไม้สด 22 ชนิด ที่จีนอนุญาตให้นำเข้าจากไทยในปัจจุบัน ได้แก่** กล้วย ขนุน เงาะ ชมพู่ ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง มะขาม มะพร้าว มะเฟือง มะม่วง มะละกอ มังคุด ลองกอง ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม ส้มเขียวหวาน ส้มโอ สับปะรด เสาวรส **** ขั้นตอนการนำเข้าผลไม้จากไทยไปยังจีน**

(2.1.1) เริ่มต้นจากการขออนุญาตเป็นผู้ส่งออกสินค้าไทย ต้องดำเนินการเรื่องอนุญาตเป็น ผู้ส่งออกสินค้ากับกรมการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้บัตรประจำตัวผู้ส่งออกไว้ใช้ในการออกหนังสือ รับรองและใบอนุญาตต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการส่งออกจากประเทศ

(2.1.2) การยื่นเอกสารใบรับรองปลอดโรคพืชจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อได้ใบรับการอนุญาต เป็นผู้ส่งออกสินค้าไทยแล้ว การส่งออกสินค้าแต่ละชนิดก็ยังมีขั้นตอนการขออนุญาตส่งออกที่แตกต่างกัน โดยหากเป็นพืชผลทางการเกษตร จำเป็นต้องขอเอกสารเพิ่มเติมประกอบการส่งออกกับกรมส่งเสริม การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งตามประกาศกรมการค้าระหว่างประเทศเรื่องการกำหนด ชนิดหรือประเภทของผลไม้ที่ต้องมีหนังสือรับรองในการส่งออก ระบุให้ผลไม้ที่ส่งออกไปต่างประเทศ หากประเทศที่นำเข้านั้น ต้องการใบรับรองปลอดโรคพืช สารตกค้าง หรือแมลง ผู้ส่งออกสามารถ ขอใบรับรองดังกล่าวได้ที่กรมวิชาการเกษตร

(2.1.3) การเตรียมเอกสารสำหรับใช้ในการนำเข้ามายังจีน นอกจากการเตรียมเอกสาร ใบรับรองปลอดโรคของไทยแล้วยังต้องเตรียมเอกสาร เพื่อให้สินค้าสามารถเข้าประเทศจีนได้อย่างถูกต้องตามกฎระเบียบในการนำเข้าของจีนด้วย โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านสุขอนามัยผลไม้ที่จะนำเข้า มายังจีนที่ผู้นำเข้าจากทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม ซึ่งปัจจุบันประเทศจีนโดยหน่วยงาน AQSIQ (Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine of the People's Republic of China) ที่ดูแลด้านสุขอนามัย และการตรวจสอบความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดให้ผลไม้สดสามารถนำเข้าจีนได้โดยต้องขออนุญาตการนำเข้าสินค้าให้เรียบร้อยก่อนการนำเข้า ทั้งนี้ อาจสอบถามเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรประจำกรุงปักกิ่ง ซึ่งมีหน้าที่ติดตามรายละเอียดการนำเข้าโดยตรง เนื่องจากกฎระเบียบการนำเข้าของทางการจีนมักจะมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้ส่งออกจำเป็นต้องติดตาม กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของทางการจีนอย่างใกล้ชิด (สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมด้านข้อกำหนดด้านสุขอนามัยที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ที่ <http://thaifruits-online.com/UserFiles/File/file/Health.pdf> ทั้งนี้ ผู้นำเข้าผลไม้ของจีนจะต้องมีเอกสารใบอนุญาตการนำเข้าผลไม้

เพื่อยื่นขอนำเข้าด้วย สำหรับผู้ส่งออกที่ยังไม่เคยมีลูกค้าหรือผู้นำเข้าในจีนมาก่อน ควรเริ่มจากการตรวจสอบใบอนุญาตนำเข้าของผลไม้ของผู้นำเข้าจีนก่อน เพื่อใช้เป็นที่ยื่นขอการนำเข้าผลไม้มายังจีนได้

(2.14) พิธีการศุลกากรจากกรมศุลกากรส่งออกสินค้าจากไทย เมื่อสินค้าได้รับการรับรองในการส่งออก และมีใบอนุญาตใช้เพื่อเตรียมพร้อมในการนำเข้าผ่านหน่วยงานจีนแล้ว เพื่อให้สินค้าออกจากประเทศไทยอย่างถูกต้อง ยังจำเป็นต้องเตรียมเอกสารที่สำคัญ เช่น เอกสารใบขนส่งสินค้าขาออก (กศก.101) เอกสารใบราคาสินค้า Invoice (ตามจำนวนของใบขนขาออกที่ยื่นทั้งหมด) เอกสาร Packing list แสดงรายละเอียดการบรรจุหีบห่อ และอาจมีเอกสารอื่นๆ ตามที่กรมศุลกากรต้องการ โดยขั้นตอนพิธีการศุลกากรนี้อาจมีขั้นตอนและมีการเตรียมเอกสารค่อนข้างมาก ดังนั้น ผู้ส่งออก อาจจะใช้บริการของบริษัทที่ปรึกษาที่มีบัตรผ่านผ่านศุลกากรเพื่อดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรส่งออก แทนในนามของบริษัท โดยสามารถเลือกบริษัทที่มีประสบการณ์และมีความน่าเชื่อถือได้จากรายชื่อในเว็บไซต์สมาคมซีบีพีแห่งประเทศไทย www.ctat.or.th ได้ 3. ด้านนำเข้าผลไม้ ปัจจุบันมีด่านขนส่งสินค้าผลไม้ไทยเข้ามายังจีนทั้งหมด 4 ด่าน ประกอบด้วย 3 ด่าน ในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ได้แก่ 1) ด่านไหยวอ์กวน 2) ด่านตงซิง 3) ด่านรถไฟผิงเสียง และ 1 ด่าน ในมณฑลยูนนาน คือ ด่านบ่อหาน โดยด่านบ่อหาน มีการเปิดให้บริการนำเข้า - ส่งออกสินค้าได้ตามปกติโดยขนถ่ายสินค้าแบบจุดต่อจุด พร้อมท่าเรือรถขนส่งสินค้าและตรวจเช็คคนขับรถอย่างละเอียด พร้อมยกระดับการจัดระเบียบการขนส่งอย่างเคร่งครัด

(3.) โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

(3.1.1) โอกาส

(1) พฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคชาวจีนที่ต้องการความสะดวกสบายและหันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพ มากยิ่งขึ้น ทำให้สินค้าผลไม้ในรูปแบบขนมขบเคี้ยว เช่น ผลไม้อบแห้ง น้ำผลไม้เพื่อสุขภาพ เป็นต้น ได้รับความนิยม เป็นอย่างมาก นอกจากจะมีประโยชน์ต่อร่างกายแล้วยังไม่ให้อ้วนอีกด้วย ซึ่งการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสะดวก ในการพกพาจะช่วยให้ผู้บริโภคชาวจีนมีทางเลือกในการ ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น

(2) สินค้าไทยมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในตลาดจีน และข้อได้เปรียบด้านนวัตกรรมและ คุณภาพสินค้า ทำให้สินค้าไทยมีความได้เปรียบในการทำตลาดในจีน

(3) จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของจีนที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและผู้บริโภคชาวจีนในยุคปัจจุบัน มีกำลังซื้อมากขึ้น ประกอบกับผลไม้จากต่างประเทศที่มีคุณภาพและรสชาติที่ดีกว่า ทำให้ผู้บริโภคชาวจีนนิยมซื้อสินค้า ผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น

(3.1.2) อุปสรรคและความท้าทาย

(1) “ปรับปรุงรายชื่อประเทศที่จีนอนุญาตนำเข้าเงาะสด (เพิ่มเติม)” เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 หน่วยงานศุลกากรจีนได้ออกประกาศอนุญาตนำเข้าเงาะจากเมียนมาร์และมาเลเซีย ซึ่งอาจจะ ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกเงาะของไทยในอนาคต

(2) การขอหนังสือรับรองฉลาก China Inspection Quarantine : CIQ และการตรวจสอบส่วนผสม ของสินค้าบริโภคของจีนค่อนข้างเข้มงวด โดยหากผู้ผลิตต้องการเข้ามาทำตลาดที่จีนจะต้องมีการศึกษาข้อมูล และปฏิบัติตามกฎระเบียบของจีนอย่างเคร่งครัด

(3) ความยุ่งยากในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าหรือชื่อแบรนด์ก่อนเข้ามาทำตลาดจีน หากผู้ประกอบการต้องการขยายตลาดสู่จีนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าหรือชื่อแบรนด์

เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ ทั้งการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของจีนมีขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลาตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของจีน

(4) กลยุทธ์เจาะตลาดและแผนงานผลักดัน สำนักงานส่งเสริมการค้าในประเทศจีนจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าผลไม้ของไทยให้ผู้บริโภคชาวจีนได้รู้จักมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นการซื้อขายให้มากขึ้นในตลาดจีน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

(4.1.1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดและการขายผลไม้ไทยร่วมกับซูเปอร์มาร์เก็ต/ผู้นำเข้า รวมทั้งกิจกรรมสาธิตปอก/ชิมผลไม้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคชาวจีนได้รู้จักและซื้อมากขึ้น

(4.1.2) ขยายช่องทางการจำหน่ายผลไม้ไทย ผ่านช่องทางออนไลน์โดยประสานงานและร่วมมือกับแพลตฟอร์มชั้นนำต่างๆ ของจีน เช่น TaoBao Alibaba Sunning เป็นต้น

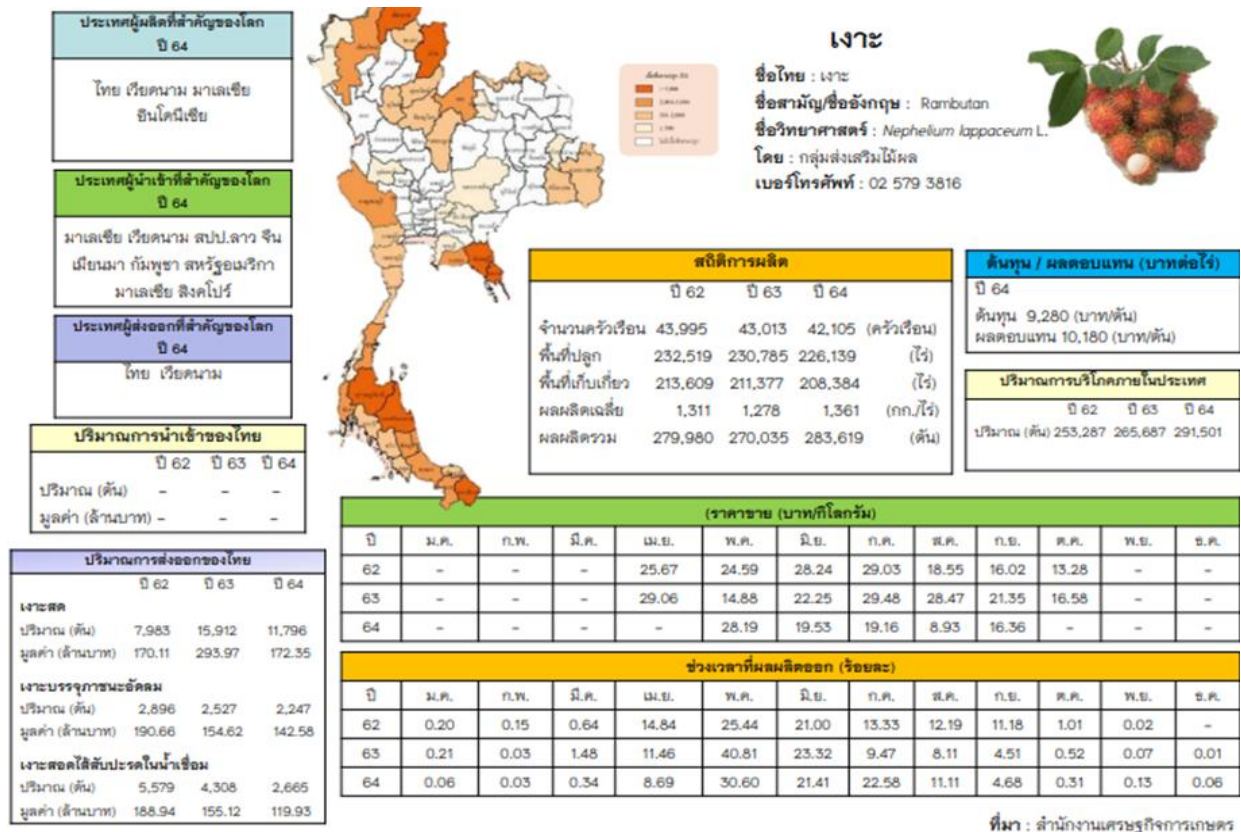
(ที่มา : เอกสารเผยแพร่ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทย ณ นครคุนหมิง สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครคุนหมิง ธันวาคม 2563)

1.3) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของไทย

ประเทศไทยมีการนำเข้าเงาะแบบทั้งเปลือกเพิ่มมากขึ้น จากปี 2558 ปริมาณ 5 ตัน และในปี 2562 เป็น 1,404.82 ตัน และเงาะเอาเปลือกออก เพิ่มจาก 272.10 ตัน ในปี 2558 เป็น 296.61 ตัน ในปี 2562 จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภายในประเทศมีความต้องการบริโภคเงาะที่เพิ่มมากขึ้น (ข้อมูลจากระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ในปี 2562)

สถิติการผลิต	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
จำนวนครัวเรือน	43,995	43,013	42,105
พื้นที่ปลูก (ไร่)	232,519	230,785	226,139
พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	213,609	211,317	208,384
ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ไร่)	1,311	1,278	1,361
ผลผลิตรวม (ตัน)	279,980	270,035	283,619
บริโภคภายในฯ ปริมาณ (ตัน)	253,287	63,265,687	291,501

ปริมาณการส่งออกของไทย	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
เงาะสด ปริมาณ (ตัน)	7,983	15,912	11,796
มูลค่า (ล้านบาท)	170.11	293.97	172.35
เงาะบรรจุภาชนะอัดลม ปริมาณ (ตัน)	2,896	2,527	2,247
มูลค่า (ล้านบาท)	190.66	154.62	142.58
เงาะสอใส่สับปะรดในน้ำเชื่อม (ตัน)	5,579	4,308	2,665
มูลค่า (ล้านบาท)	188.94	155.12	119.93

1.4) ทิศทางนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

ประการที่ 1 ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปทบทวนโครงสร้างเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่

ประการที่ 2 ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต

ประการที่ 3 สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับปรุงแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับ

การยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

การเกษตรสร้างมูลค่า ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีแนวทางการพัฒนาให้มีความสำคัญกับการพัฒนา กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งใน ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ และการท่องเที่ยว โดยให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ขณะที่ มีอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกัน จำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุน ในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกและรับมือกับ การเปลี่ยนแปลงสู่อนาคตโดยมีเป้าหมายคือ 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน และ 2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้ผลิตและการค้า สินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อน การเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกร มีรายได้สูงขึ้น

2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ (3) ด้านการเกษตร มี 6 แผนย่อย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ (3) ด้านการเกษตร มี 2 เป้าหมาย คือ 1) ผลผลิตอันมั่งคั่ง รวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และ 2) ผลผลิตภาพของเกษตรเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย 6 แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

แผนย่อยที่ 1 เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาผลผลิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้า และผลิตภัณฑ์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและผลิตภัณฑ์ และการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร และชุมชนในการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิด สร้างความแตกต่าง และความโดดเด่น และสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่นทั้งในระดับประเทศและเพื่อการส่งออก อัตราผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ) ร้อยละ ช่วงปี 11 สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่น(เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61–65) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 66–70) ขยายตัวร้อยละ 4 (ปี 71–75) ขยายตัว ร้อยละ 5 (ปี 76–80) ขยายตัวร้อยละ 6

แผนย่อยที่ 2 เกษตรปลอดภัย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานและระบบการรับรองความปลอดภัยในระดับต่างๆ รวมถึง การตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย เพิ่มความสามารถในการเข้าถึงอาหารอย่างทั่วถึงและปลอดภัย สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของเกษตรปลอดภัย และส่งเสริมด้านการขยาย ตลาดบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ระดับอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ที่ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61–65) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 66–70) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 71–75) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 76–80) ขยายตัวร้อยละ 3 ผลผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (ปี 61–65) - (ปี 66–70) ดัชนีระดับดี (ปี 71–75) ดัชนีระดับดีมาก (ปี 76–80) ดัชนีระดับดีมาก

แผนย่อยที่ 3 เกษตรชีวภาพ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางการเกษตรเพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายชีวภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ รวมถึงพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องและใช้ฐานการทำ เกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อใช้ประโยชน์และต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสม และส่งเสริม ให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตร มาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ(เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61–65) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 66–70) ขยายตัวร้อยละ 5 (ปี 71–75) ขยายตัวร้อยละ 8 (ปี 76–80) ขยายตัวร้อยละ 10 วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มขึ้น จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ (ปี 61–65) 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ (ปี 66–70) 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ (ปี 71–75) 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ (ปี 76–80) 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ

แผนย่อยที่ 4 เกษตรแปรรูป สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และผลักดันเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ ตลอดจนให้ความสำคัญกับตราสินค้า และปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย ติดตามผลิตภัณฑ์ระหว่างขนส่ง และยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์(เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61–65) ขยายตัวร้อยละ 3 (ปี 66–70) ขยายตัวร้อยละ 4 (ปี 71–75) ขยายตัวร้อยละ 5 (ปี 76–80) ขยายตัวร้อยละ 6

แผนย่อยที่ 5 เกษตรอัจฉริยะ ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตรรวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแห่งอนาคต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อวางแผนการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการทำการเกษตรอัจฉริยะ โดยถ่ายทอดและสนับสนุนเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรในราคาที่สามารถเข้าถึงได้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ(เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61-65) เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 (ปี 66-70) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 (ปี 71-75) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 (ปี 76-80) เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61-65) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 (ปี 66-70) เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 (ปี 71-75) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (ปี 76-80) เพิ่มขึ้นร้อยละ 25

แผนย่อยที่ 6 การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตรให้ความสำคัญกับมาตรการสนับสนุน ที่จะช่วยให้การสร้างมูลค่าในภาคเกษตรดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อาทิ เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและระบบติดตาม ฝ้าระวัง และเตือนภัยสินค้าเกษตรให้ทันกับสถานการณ์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนภาคการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภคส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้า และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็ว และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้า ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ) (ปี 61-65) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 (ปี 66-70) เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 (ปี 71-75) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (ปี 76-80) เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น (ปี 61-65) สหกรณ์มีความเข้มแข็งใน ระดับ 1 และ 2 อย่างน้อย ร้อยละ 90 วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 2 (ปี 66-70) สหกรณ์มีความเข้มแข็งใน ระดับ 1 และ 2 อย่างน้อย ร้อยละ 95 วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 30 (ปี 71-75) สหกรณ์มีความเข้มแข็งใน ระดับ 1 และ 2 อย่างน้อย ร้อยละ 95 วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 35 (ปี 76-80)

สหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับ 1 และ 2 อย่างน้อย ร้อยละ 95 วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็ง ร้อยละ 40

3) แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประเด็น การสร้างเกษตรมูลค่าสูง เป้าหมายยกระดับรายได้ ภาคการเกษตรอาหารแปรรูปและผลิตภัณฑ์ชีวภาพ

กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) ภาคเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของไทย โดยมีประชากรจำนวนมากถึง 27 ล้านคน อยู่ในภาคเกษตรอีกทั้งไทยยังมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารอันดับที่ 11 ของโลก อย่างไรก็ตามภาคเกษตรขาดการพัฒนาที่เหมาะสมมาเป็นเวลานาน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่มีผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity and Efficiency) อยู่ในระดับต่ำซึ่งสะท้อนจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2562 ที่พบว่า การจ้างงานในภาคเกษตร 11 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 30 ของการจ้างงานทั้งหมด แต่กลับมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น เกษตรกรจึงมีรายได้น้อยและมีปัญหาหนี้สิน ทำให้ขาดความมั่นคงในชีวิต และเป็นภาระที่รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณในการอุดหนุนอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อมูลของธนาคารโลกที่ได้จัดทำข้อมูลเปรียบเทียบผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยวัดจากมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในช่วงปี 2553-2558 ที่ชี้ว่าการเติบโตของมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานของไทย คิดเป็นเพียงร้อยละ 1.9 ต่อปี ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยเฉพาะผลผลิตภาพภาคเกษตรที่วัดจากอัตราการผลิตต่อพื้นที่ของไทยที่มีค่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การที่ไร่นามีขนาดเล็ก ขาดเทคนิคในการทำไร่นาและเครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งนี้มีเพียงร้อยละ 30 ของพื้นที่การเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน นอกจากนี้ ยังขาดความสมดุลของการผลิต ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการอุดหนุนของภาครัฐ เกษตรกรขาดการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็น และพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ถูกใช้ในการปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ โดยพื้นที่การเกษตรของไทย 149 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวถึง 68.7 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 46 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด รองลงมาคือพื้นที่ปลูก ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมันและพืชอื่นๆ ทั้งนี้ แนวทางหนึ่งที่สำคัญและเร่งด่วนในการเพิ่มผลผลิตภาพและมูลค่าต่อหน่วยพื้นที่ทางการเกษตรคือการปรับเปลี่ยนไปสู่การปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อาทิ หน่อไม้ฝรั่ง ขิง ถั่ว พริกไทย กล้วย ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องปฏิรูป เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรด้วยการปรับโครงสร้างจากเกษตรแบบดั้งเดิมพัฒนาไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง (High Value Added) โดยนำองค์ความรู้การวิจัยพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับห่วงโซ่คุณค่าภาคเกษตรเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่าง สมดุล มั่นคง และเติบโต

ได้อย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ตลอดจนยังจะเป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง อันจะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น การพัฒนาภาคเกษตรไปสู่เป้าหมายเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ทั้งกระบวนการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยใช้การตลาดนำการผลิต โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปด้านการสร้างเกษตรมูลค่าสูง ดังนี้

(1) ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืชเลี้ยงปศุสัตว์และประมงที่มีมูลค่าสูง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งขยายผลพื้นที่การทำเกษตรมูลค่าสูงที่ประสบความสำเร็จให้มีการขยายเติบโตออกไปมากขึ้น

(2) สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลผลิตและรวมจำหน่าย(เกษตรแปลงใหญ่ หรือสหกรณ์) ตาม ความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร กล่าวคือ พัฒนาเกษตรกรรายเล็กให้สามารถพึ่งตนเองได้ พัฒนาเกษตรกรรายกลางให้เข้มแข็งก้าวไปเป็นผู้ประกอบการเกษตรและพัฒนาเกษตรกรรายใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาดังนี้ การตลาดนำการผลิต โดยการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงเป็นไปตามความต้องการของตลาดหรือนำด้วยการตลาด รวมถึงการสร้างอุปสงค์ใหม่ๆ การทำเกษตรสมัยใหม่ ทั้งเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) การทำเกษตรยี่ดหลัก 3 ข้อ คือ คุณภาพสูง ประสิทธิภาพสูง ราคาสูงและต้นทุนต่ำการทำเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย การพัฒนาความรู้ (ถ้าสมัย) อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมงเสริมรายได้

(3) ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร อย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งพัฒนาเกษตรกร ให้ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) พัฒนากลุ่มพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agricultural Biodiversity) โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้เกษตรกร (ต้นทาง - เกษตรกร, กลางทาง - แปรรูป, ปลายทาง - ตลาด) มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์คุณภาพดี มีความหลากหลายและเพียงพอกับความต้องการใช้ในการทำการเกษตรมูลค่าสูง

(5) พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Service Provider) อย่างครบวงจร เพื่อให้มีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) สร้างผู้ประกอบการเกษตร(Smart Farmer)โดยพัฒนาเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีองค์ความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย รวมถึงดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย สามารถเชื่อมโยงการผลิตกับตลาดและสร้างตราสินค้าที่เชื่อถือได้ให้กับสินค้าเกษตร

(7) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตรและใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ (Knowledge) และข้อมูล (Data) สำหรับประกอบการตัดสินใจทำการเกษตร และเชื่อมโยงตลาดให้กับผู้ผลิตทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการนำ Digital Content มาใช้ในการสื่อสาร สร้างการรับรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาสู่เกษตรสมัยใหม่

(8) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG โดยใช้วัตถุดิบต้นทางจากทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุน Value chain ภายในประเทศ รวมถึงนำนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก อาทิ เกษตรพลังงานเพื่อสร้างทางเลือก อาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนประกอบของอาหาร (Food Ingredients) อาหารที่มีประโยชน์เฉพาะ (Functional Food) อาหารเสริมและอาหารที่มีผลในเชิงการรักษา เป็นต้น

4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ประเด็นเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) หมวดที่ 1 เกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง (ร่าง) กรอบแผนฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบหลักของการขับเคลื่อนประเทศสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” (Hi-Value and Sustainable Thailand) เนื่องด้วยเป้าประสงค์ที่ต้องการให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งเน้นได้อย่างชัดเจน การกำหนดกรอบแผนพัฒนาฉบับที่ 13 ผู้ขอประเมินคัดเลือกระยะการพัฒนามีลำดับความสำคัญในการพลิกโฉมประเทศได้แก่ ประเด็นเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) โดยภายใต้องค์ประกอบได้มีการกำหนดหมุดหมาย (Milestones) ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการที่จะ “ขจัด” ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนามีความสำคัญต่อการพลิกโฉมประเทศสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 ไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูง บนพื้นฐานของการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการพัฒนาต่อยอด และใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พร้อมกับการลดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปรับทิศทางการผลิตเดิมที่มีความสำคัญ แต่มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในอนาคตและมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดหรือได้รับผลกระทบเชิงลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกหากไม่มีการปรับตัว และส่งเสริมภาคการผลิตที่ไทยมีศักยภาพที่สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยหมุดหมายที่ประเทศต้องบรรลุให้ได้ภายในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 เพื่อให้เป้าหมายของการมี “เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นหมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

5) ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 บริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเกษตร และพัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

6) แผนปฏิบัติราชการประหววงเกษตรและสหกรณ์ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ และการพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

7) (ร่าง) แผนพัฒนาภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มุ่งสู่การพัฒนาเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ตามแนวคิด การเป็น ฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ในแนวทางการพัฒนาที่ 1 พัฒนาภาคเกษตร ไปสู่เกษตรสมัยใหม่ เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ

8) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

เป้าหมายการพัฒนา : “เกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำ ศูนย์กลางการค้าและโลจิสติกส์การท่องเที่ยว และมาตรฐานสากล ชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน” ประเด็นการพัฒนา : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรและการลงทุน

9) แผนพัฒนาจังหวัดเลย (พ.ศ. 2566-2570)

เป้าหมายการพัฒนา : เป็นเมืองท่องเที่ยวพื้นที่เชิงสุขภาพ ในปี 2570 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรสมัยใหม่แนวทางการพัฒนาการผลิต การค้า และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

10) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป้าหมายการพัฒนา “ การเกษตรท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ปี 2570 “

1.5) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเลย

1) ที่ตั้งของจังหวัด

จังหวัดเลย ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ระหว่างละติจูดที่ 16 องศา 45 ลิปดาเหนือ ถึง 18 องศา 10 ลิปดาเหนือ เส้นลองจิจูดที่ 100 องศา 50 ลิปดาตะวันออก ถึง 102 องศา 10 ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 11,424.612 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,140,382 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 520 กิโลเมตร (เส้นทางกรุงเทพฯ - ชัยภูมิ - เลย) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เขื่อนเขาเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอสุวรรณคูหา อำเภอนากลาง และอำเภอนาวัง จังหวัด หนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอภูพาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

2) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเลย ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูงโคราชที่เรียกว่า “แอ่งสกลนคร” ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาในแนวทิศเหนือใต้โดยมีที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาขนาดไม่ใหญ่มากนัก สลับอยู่แนวเทือกเขาเหล่านั้น หินที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นหินมีอายุมาก

3) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดเลยอยู่ใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือน มิถุนายน – ตุลาคม จะมีลมมรสุมหรือแนวปะทะโซนร้อน (Inter Tropical convergence Zone : ITCZ) พาดผ่านทำให้มีฝนตกติดต่อกันหลายวัน และบางครั้งจะมีพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cycloen) เคลื่อนเข้ามาผ่านเป็นครั้งคราวซึ่งจะมีฝนตกหนัก ปริมาณฝน 5 ปี (พ.ศ.2561- พ.ศ.2565) ฝนตกมากที่สุดในพ.ศ. 2565 วัดปริมาณได้ 1,630.60 มม. จำนวนวันที่ฝนตก 132 วัน และฝนตกน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2562 วัดปริมาณได้ 625.9 มม. จำนวนวันที่ฝนตก 95 วัน

ช่วง 5 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2561- พ.ศ.2565) อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดวัดได้ 31.53 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม 2562 และอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดวัดได้ 21.1 องศาเซลเซียส ในเดือนกุมภาพันธ์ 2565

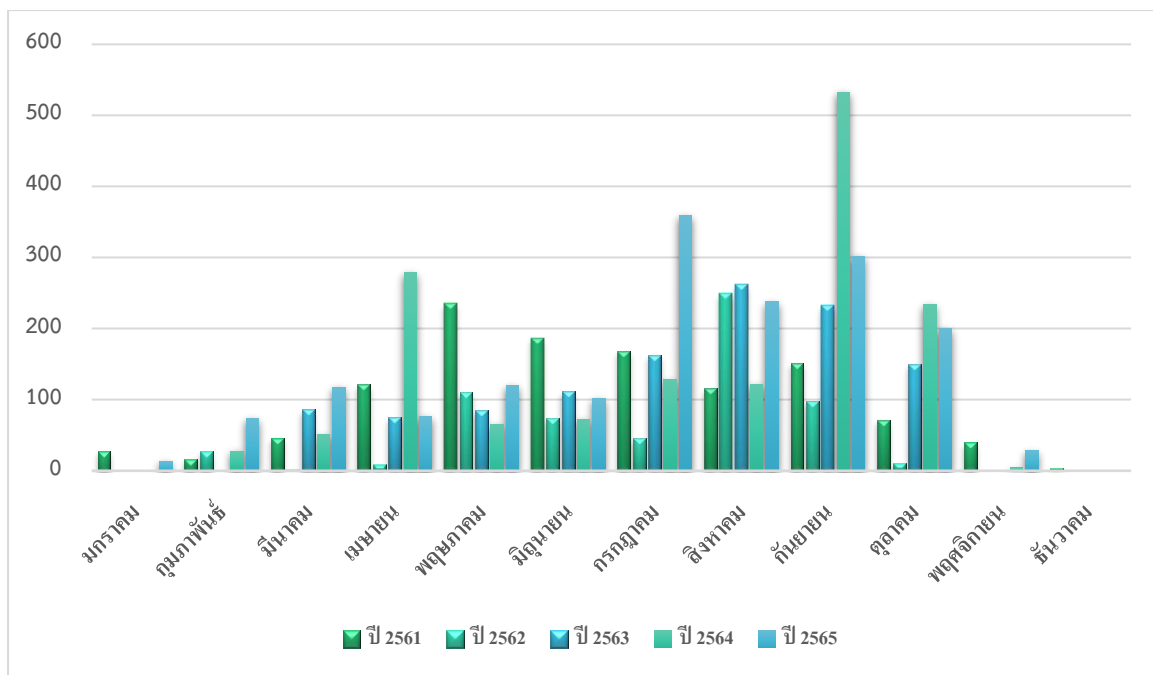
ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาเลย

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันที่ฝนตกรายเดือนของจังหวัดเลย ตั้งแต่ ปี 2561-2565

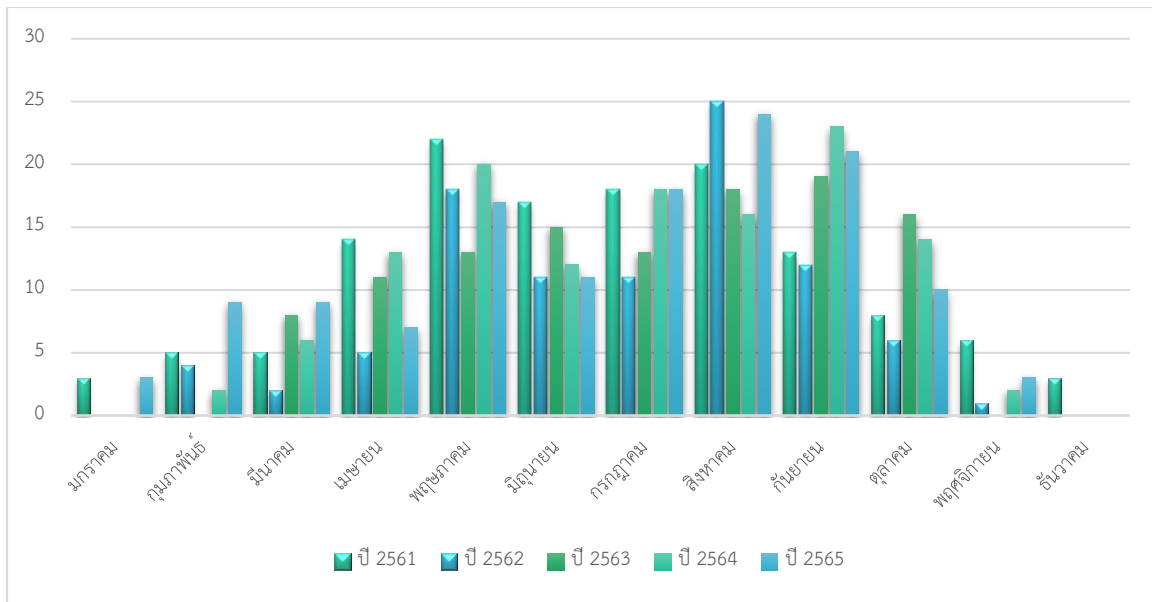
เดือน	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565	
	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)
มกราคม	27.7	3	0.0	0	0.0	0	0.00	0	13.4	3
กุมภาพันธ์	16.6	5	27.5	4	0.0	0	27.60	2	74.4	9
มีนาคม	46.3	5	1.9	2	86.2	8	50.40	6	117.7	9

เดือน	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565	
	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ตก (วัน)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ตก (วัน)
เมษายน	121.6	14	8.7	5	75.5	11	279.50	13	76.5	7
พฤษภาคม	235.7	22	109.9	18	85.1	13	65.20	20	120.0	17
มิถุนายน	187.1	17	74.1	11	111.3	15	72.60	12	101.6	11
กรกฎาคม	168.5	18	45.9	11	162.7	13	128.40	18	359.2	18
สิงหาคม	115.9	20	249.5	25	262.1	18	121.60	16	237.9	24
กันยายน	151.6	13	97.3	12	232.8	19	532.60	23	301.8	21
ตุลาคม	71.6	8	10.9	6	150.1	16	234.70	14	200.2	10
พฤศจิกายน	40.1	6	0.2	1	0.0	0	4.20	2	28.2	3
ธันวาคม	4	3	4.0	3	0.0	0	0.00	0	0.0	0
รวมทั้งปี	1,186.7	134	625.9	95	1,165.8	113	1,516.80	126	1,630.60	132

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาเลย

ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิข้อมูลปริมาณน้ำฝน (มม.) รายเดือนของจังหวัดเลยตั้งแต่ ปี 2561-2565

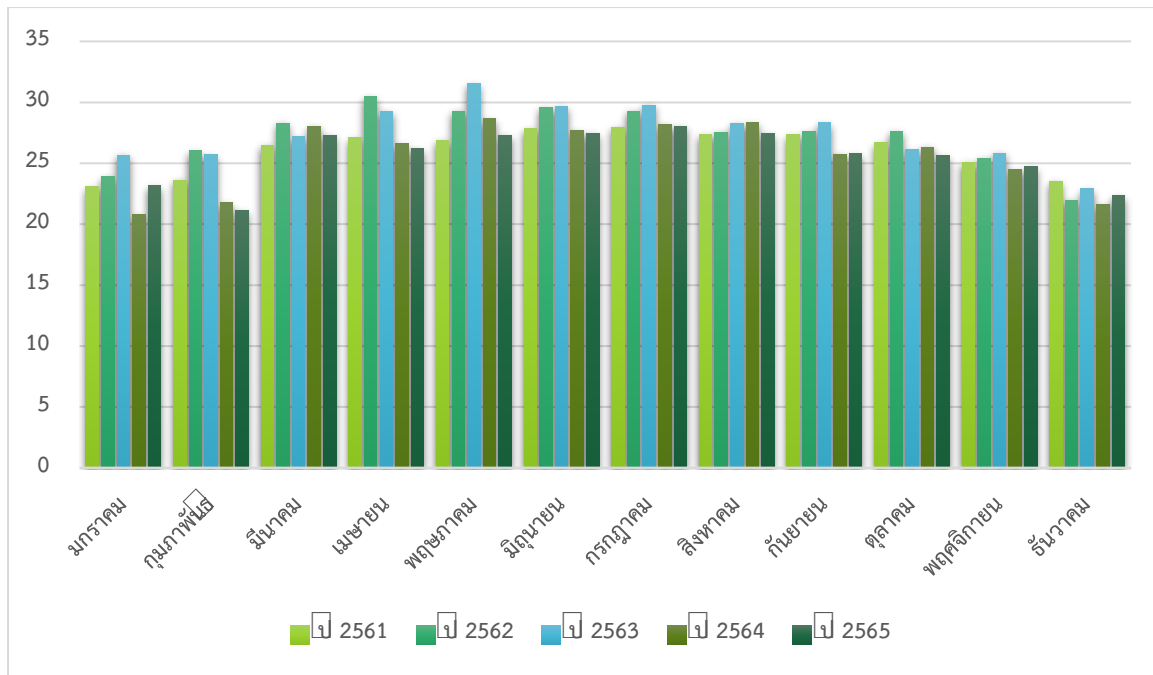

ภาพที่ 2 แสดงแผนภูมิข้อมูลจำนวนวันที่ฝนตกรายเดือนของจังหวัดเลย ตั้งแต่ ปี 2561-2565

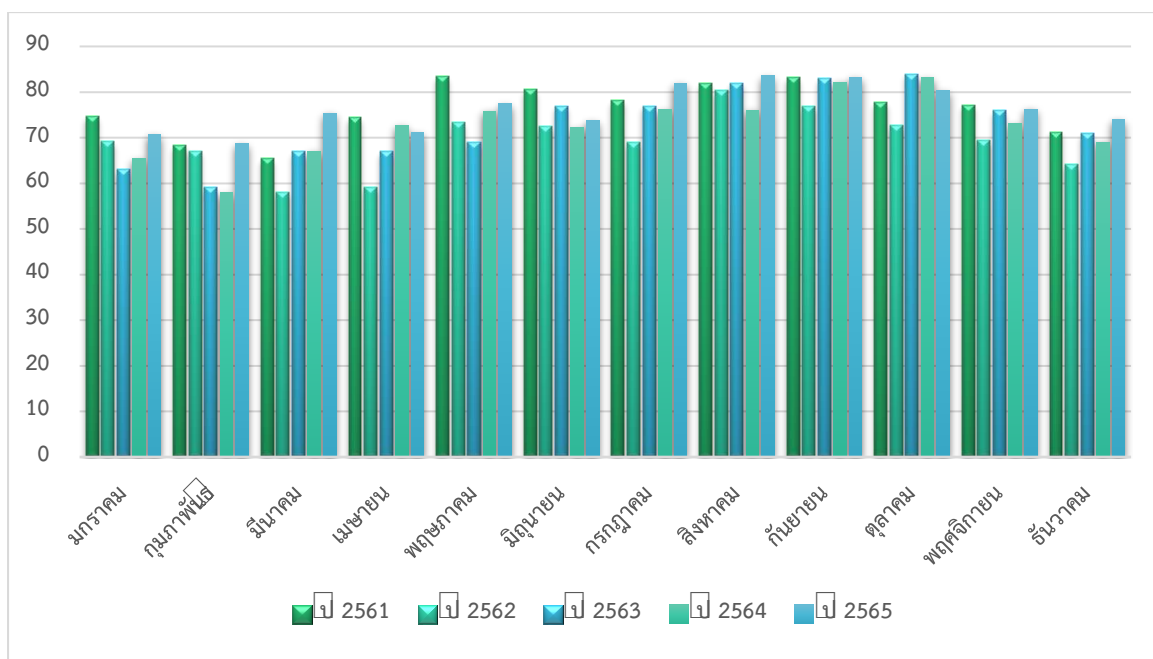
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยและความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ปี 2561-2565

เดือน ปี พ.ศ.	อุณหภูมิเฉลี่ย (องศาเซลเซียส)					ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย (เปอร์เซ็นต์)				
	2561	2562	2563	2564	2565	2561	2562	2563	2564	2565
มกราคม	23.06	23.88	25.64	20.77	23.17	74.64	69.11	63	65.35	70.6
กุมภาพันธ์	23.59	26.03	25.68	21.75	21.1	68.25	67.10	59	57.95	68.72
มีนาคม	26.47	28.28	27.18	28.05	27.31	65.47	58.10	67	67.01	75.35
เมษายน	27.08	30.45	29.26	26.61	26.2	74.36	59.25	67	72.75	71.11
พฤษภาคม	26.89	29.27	31.53	28.65	27.31	83.50	73.24	69	75.81	77.46
มิถุนายน	27.82	29.60	29.65	27.69	27.44	80.56	72.39	77	72.15	73.76
กรกฎาคม	27.95	29.27	29.77	28.19	28.03	78.08	68.89	77	76.08	81.96
สิงหาคม	27.33	27.54	28.26	28.33	27.43	81.84	80.39	82	76.01	83.55
กันยายน	27.32	27.59	28.31	25.74	25.79	83.14	76.90	83	82.12	83.27
ตุลาคม	26.69	27.63	26.11	26.30	25.61	77.74	72.71	84	83.12	80.23
พฤศจิกายน	25.08	25.40	25.83	24.48	24.72	77.20	69.30	76	73.07	76.22
ธันวาคม	23.53	21.97	22.90	21.58	22.32	71.26	64.06	71	69.01	73.93

N/A = Not Available ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดเลย

ภาพที่ 3 แสดงแผนภูมิข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ย (องศาเซลเซียส) ปี 2561-2565

ภาพที่ 4 แสดงแผนภูมิข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์อากาศเฉลี่ย (เปอร์เซ็นต์) ปี 2561-2565

4) ข้อมูลภูมิอากาศปี 2565

1. ปริมาณฝนรวมทั้งปี 1,631 มม. จำนวนวันที่ฝนตก 132 วัน
2. อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 38.6 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน 2565 อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 9.2 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม 2565 และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 25.5 องศาเซลเซียส

5) พื้นที่ของจังหวัดเลย

มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 11,424.612 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,140,382 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 6.77 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6) การปกครองและประชากร

จังหวัดเลย แบ่งการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ จำนวน 90 ตำบล 918 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 27 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 230,763 ครัวเรือน จำนวนประชากร 638,732 คน แบ่งออกเป็นชาย 319,949 คน และหญิง 318,783 คน

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการแบ่งหน่วยการปกครองจังหวัดเลย และจำนวนประชากร

ลำดับ ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตั้งเมื่อ พ.ศ.	จำนวน					
				ตำบล	หมู่บ้าน	ทม./ทต.	อบต.	ประชากร	บ้าน (หลัง)
1	เมืองเลย	1,480.492	2440	14	135	6	9	123,560	52,472
2	วังสะพุง	1,166.350	2441	10	144	3	8	111,116	38,958
3	ท่าลี่	683.000	2432	6	41	1	5	27,932	22,553
4	เชียงคาน	867.000	2452	8	82	3	6	60,828	10,899
5	ด่านซ้าย	1,731.930	2450	10	99	2	9	51,693	18,211
6	ภูกระดึง	842.000	2506	4	54	1	4	34,526	11,569
7	ปากชม	956.500	2514	6	50	3	5	42,276	14,539
8	ภูเรือ	880.040	2517	6	47	2	5	22,587	8,926
9	นาแห้ว	627.500	2519	5	34	1	4	11,689	4,017
10	นาด้วง	590.000	2520	4	41	2	3	26,432	9,095
11	ภูหลวง	594.800	2535	5	46	-	5	25,046	7,833
12	ผาขาว	463.000	2536	5	64	2	3	42,055	11,991
13	เอราวัณ	240.000	2538	4	47	2	2	34,004	11,526
14	หนองหิน	302.000	2540	3	34	1	3	24,988	8,174
รวม		11,424.612		90	918	29	71	638,732	230,763

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเลย, ข้อมูล ณ 28 มกราคม 2565

7) แหล่งน้ำที่สำคัญ

จังหวัดเลยมีแม่น้ำและแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีความสำคัญ 4 สาย คือ

(1) **แม่น้ำโขง** เป็นแม่น้ำนานาชาติที่เกิดจากเทือกเขาสูงในประเทศทิเบตเป็นแนวเส้นกั้นพรมแดนระหว่างจังหวัดเลย และสปป.ลาว ตรงบริเวณอำเภอเชียงคานและอำเภอบางเคียน ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ในด้าน การเกษตรกรรมได้น้อยมาก และเป็นแหล่งประมงน้ำจืดได้บ้างเล็กน้อย

(2) **แม่น้ำเหือง** เป็นแม่น้ำที่เกิดจากเทือกเขาในเขต สปป.ลาว เป็นแนวเส้นกั้นเขตแดนอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยกับเมืองบ่อแต่น และเมืองแก่นท้าว ของ สปป.ลาว แล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านท่าดีหมี อำเภอเชียงคาน มีความยาว 50 กิโลเมตร ส่วนใหญ่จะใช้ในการอุปโภคสำหรับชีวิตประจำวันของประชาชนตามริมลำน้ำ เท่านั้น

(3) **แม่น้ำเลย** เป็นแหล่งน้ำที่เกิดจากเทือกเขาสูงภูหลวง ซึ่งในตอนต้นลำน้ำ ชาวบ้านเรียกว่า “เลยวังไสย” เพราะน้ำใสสะอาดมากไหลจากทางทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือโดยผ่านอำเภอภูหลวง วังสะพุง และอำเภอเมืองเลย แล้วไหลลงสู่ลำน้ำโขงที่อำเภอเชียงคานมีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ราบลุ่มใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชสำคัญๆ ของจังหวัดเลย

(4) **แม่น้ำหมาน** เป็นแม่น้ำที่เกิดจากเทือกเขาภูหลวงด้านตะวันตกไหลผ่านอำเภอเมืองเลย มีโครงการชลประทานสำหรับเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอวังสะพุง มีความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร

8) ข้อมูลด้านชลประทาน

จังหวัดเลย มีพื้นที่ทำการเกษตรเพาะปลูกพืช 2,614,117 ไร่ ได้รับการพัฒนาเป็นพื้นที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำแล้วในเขตพื้นที่ของโครงการชลประทานขนาดกลาง ขนาดเล็ก และสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า รวมพื้นที่จำนวน 150,031 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ที่เหลือเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน จำนวน 2,464,086 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.4 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด มีแหล่งน้ำที่กรมชลประทานดำเนินการ 377 แห่ง เก็บกักน้ำได้ 171.150 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของปริมาณน้ำท่าจังหวัดเลย (น้ำท่า คือ น้ำที่ไหลในลำน้ำต่างๆ ในฝนปีปกติจะมีทั้งหมด 3,750 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี) แยกเป็นพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงประเภทของแหล่งน้ำ ปี 2566

ลำดับ ที่	ประเภทของแหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	เก็บกักน้ำได้ (ล้าน ลบ. ม.)	พื้นที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำ (ไร่)		
				พื้นที่ ชลประทาน	พื้นที่รับ ประโยชน์	รวม
1	โครงการชลประทานขนาดกลาง	17	123.552	22,685	37,062	59,747
2	โครงการชลประทานขนาดเล็ก	292	47,598	19,293	150,810	170,103
3	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	68	0	108,053	0	108,053
รวม		377	171,150	150,031	187,872	337,903

ที่มา : โครงการชลประทานเลย, ข้อมูล ณ มีนาคม 2566

- หมายเหตุ : 1. เฉพาะที่ดำเนินการโดยกรมชลประทาน (ปัจจุบันได้ถ่ายโอนให้แก่ อบท. 294 แห่ง)
 2. พื้นที่ชลประทาน คือ พื้นที่โครงการขนาดกลาง ขนาดเล็กและสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่มีระบบส่งน้ำ
 3. พื้นที่รับประโยชน์ คือ พื้นที่ที่เหลือซึ่งไม่มีระบบส่งน้ำ แต่สามารถใช้จากแหล่งน้ำโดยทางอ้อม

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลกลุ่มน้ำและพื้นที่การเกษตรในเขตจังหวัดเลย

ลำดับ ที่	กลุ่มน้ำ หลัก	กลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณ น้ำท่าต่อ ปี (ล้าน ลบ.ม.)	แหล่งเก็บกักน้ำปัจจุบัน			จำแนกพื้นที่การเกษตร (ไร่)		
				จำนวน (แห่ง)	เก็บกัก ได้ (ล้าน ลบ.ม.)	ร้อยละ เก็บกัก ได้ต่อ น้ำท่า	พื้นที่ การเกษตร	พื้นที่ใน เขต ขป. (มีระบบ ส่งน้ำ)	ร้อยละ พื้นที่ ขป.ต่อ กษ.
1	แม่น้ำโขง	น้ำโขงส่วนที่ 3	216.35	24	5.704	2.64	48,752	3,147	6.46
2	"	ห้วยน้ำหมัน	351.41	15	10.46	2.98	61,644	3,461	5.61
3	"	ห้วยน้ำสาน	313.62	9	1.217	0.39	119,914	1,000	0.83
4	"	น้ำโขงส่วนที่ 4	182.25	35	2.861	1.57	84,800	21,681	25.57
5	"	น้ำเลย+น้ำ ปวน	1,386.3 4	184	85.209	6.15	1,377,041	80,143	5.82
6	"	น้ำโขงส่วนที่ 5	720.00	40	4.645	0.65	275,708	13,276	4.82
7	"	ห้วยน้ำโมง	35.26	0	0	0.00	11,027	0	0.00
8	แม่น้ำชี	ห้วยพะเนียง	54.93	9	29.91	54.45	121,721	10,927	8.98
9	"	ห้วยน้ำพวย	104.55	19	1.067	1.02	256,634	3,400	1.32
10	"	น้ำพองตอนบน	206.57	13	5.24	2.54	234,130	5,424	2.32
11	ป่าสัก	ห้วยน้ำพุ	33.05	0	0	0.00	7,916	0	0.00
12	"	ป่าสักตอนบน	145.75	0	0	0.00	14,830	0	0.00
รวม			3,750	348	146.31	3.90	2,614,117	142,459	5.45

ที่มา : โครงการชลประทานเลย

หมายเหตุ :

1. เฉพาะที่ดำเนินการโดยกรมชลประทาน (พื้นที่ชลประทาน คือ พื้นที่โครงการขนาดกลาง ขนาดเล็ก และสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่มีระบบส่งน้ำโดยตรง)
2. น้ำท่า คือ น้ำฝนที่เหลือจากการซึมลงดิน ซึ่งไหลไปบนผิวดินลงสู่ลำน้ำต่างๆ (คำนวณจากน้ำฝนเฉลี่ย 30 ปี)
3. รายงานแผนพัฒนาพัฒนาชลประทานระดับจังหวัด สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน กันยายน 2554
4. รายงานการศึกษาโครงข่ายน้ำจังหวัดเลย WATER GRID โครงการชลประทานเลย กรกฎาคม 2547

ตารางที่ 6 แสดงความต้องการใช้น้ำในปัจจุบัน

ลำดับ ที่	ลุ่มน้ำ หลัก	ลุ่มน้ำสาขา	ความต้องการใช้น้ำในปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)				
			การเกษตร	อุปโภค- บริโภค	อุตสาหกรรม	ระบบ นิเวศ	รวม
1	แม่น้ำโขง	น้ำโขงส่วนที่ 3	8.127	0.883	0	1.743	10.754
2	"	ห้วยน้ำหมั่น	17.594	1.918	0	3.109	22.621
3	"	ห้วยน้ำสาน	26.631	2.097	0	3.023	31.752
4	"	น้ำโขงส่วนที่ 4	19.351	2.368	1.1841	2.864	25.767
5	"	น้ำเลย + น้ำปวน	486.767	24.992	12.461	13.636	537.787
6	"	น้ำโขงส่วนที่ 5	45.355	6.564	3.2822	7.734	62.936
7	"	ห้วยน้ำโมง	2.083	0.436	0	0.514	3.033
8	แม่น้ำชี	ห้วยพะเนียง	16.632	0.680	0.34	0.816	18.468
9	"	ห้วยน้ำพวย	148.206	3.606	1.8032	1.807	155.422
10	"	น้ำพองตอนบน	136.444	2.388	1.1939	2.733	142.759
11	ป่าสัก	ห้วยน้ำพุ	1.539	0.231	0	0.444	2.214
12	"	ป่าสักตอนบน	3.014	0.837	0	1.609	5.459
รวม			911.74	46.93	20.26	40.03	1,018.97

ที่มา : โครงการชลประทานเลย, พฤษภาคม 2564 1.9 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2548-2565 ดำเนินการในพื้นที่ 14 อำเภอ โดย
สถานีพัฒนาที่ดินเลย รวม 13,257 บ่อ ดังแสดงในตารางที่ 1.13

ตารางที่ 7 แสดงผลการขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ปี 2548-2566 แยกรายอำเภอ

ลำดับ ที่	อำเภอ	2548- 2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	รวม (บ่อ)
1	หนองหิน	320	20	40	28	-	35	40	70	21	574
2	เอราวัณ	392	20	40	12	5	23	42	52	38	624
3	เชียงคาน	574	40	85	90	117	67	183	140	151	1,447
4	ด่านซ้าย	635	20	20	-	38	45	21	58	21	858
5	ท่าลี่	366	20	30	85	22	19	52	39	110	743
6	นาด้วง	339	15	20	75	18	22	68	-	83	640
7	นาแห้ว	170	-	0	-	30	-	130	65	127	522
8	ปากชม	499	20	20	50	86	183	147	128	98	1,231
9	ผาขาว	357	40	40	58	-	25	91	85	78	774

ลำดับ ที่	อำเภอ	2548- 2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	รวม (บ่อ)
10	ภูกระดึง	399	-	0	39	30	10	78	77	58	691
11	ภูเรือ	361	-	0	-	-	-	23	100	29	513
12	ภูหลวง	353	30	40	125	73	-	53	83	81	838
13	เมืองเลย	1,466	35	66	105	122	41	136	162	135	2,268
14	วังสะพุง	1,895	40	99	133	50	110	116	121	204	2,768
รวมทั้งปี		8,126	300	500	800	591	580	1,180	1,180	1,234	14,491

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินเลย, 2566

9) ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดเลย มีพื้นที่จำนวน 6.562 ล้านไร่ มีพื้นที่ป่าทั้งหมด 3.938 ล้านไร่ และพื้นที่มีสภาพป่า 2.113 ล้านไร่ แบ่งออกเป็น ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 22 ป่า เนื้อที่ 2.848 ล้านไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 2 แห่ง อุทยานแห่งชาติ จำนวน 5 แห่ง และพื้นที่ป่าอนุรักษ์อื่นๆ เนื้อที่ประมาณ 1.071 ล้านไร่ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1.14 และตารางที่ 1.15

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบพื้นที่สภาพป่าและพื้นที่จังหวัดเลย

ลำดับ ที่	ชนิดพื้นที่	เนื้อที่ (ล้านไร่)	ร้อยละ (%)
1	เนื้อที่จังหวัดเลย	6.562	
2	พื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด	3.938	60.01
3	พื้นที่มีสภาพป่า	2.113	32.21

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย

หมายเหตุ : จากการรวบรวมข้อมูลตามโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ. 2561-2562 ของกรมป่าไม้ และการอ่านข้อมูลซอฟต์แวร์ระบบ GIS ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 (อุดรธานี)

1.6) ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

1) เศรษฐกิจจังหวัดเลยในปี 2565

ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจจังหวัดเลยปี 2565 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 3.2 โดยด้านการผลิตขยายตัว จากภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวและนโยบายเปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้านการใช้จ่ายขยายตัว ตามการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน รวมทั้งการค้าระหว่างประเทศ

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดเลย, ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดเลย ประจำปี พ.ศ. 2565

2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเลย (GPP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเลย ปี 2563 (GPP) มีมูลค่ารวม 51,809 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 48 ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) และเป็นลำดับที่ 13 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และสาขาการประมง มีมูลค่า 13,182 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 25.44 ของ GPP และภาคนอกเกษตรกรรม มีมูลค่า 38,627 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 74.56 ของ GPP มีรายได้ต่อหัวของประชากร 95,989 บาทต่อคนต่อปี คิดเป็นลำดับที่ 47 ของประเทศ ลำดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 9 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต

พ.ศ. 2558-2563p จังหวัดเลย

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี พ.ศ.				
	2559	2560	2561r	2562r	2563p
เกษตรกรรม	13,559	14,729	15,188	14,309	13,182
1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ และประมง	13,559	14,729	15,188	14,309	13,182
นอกเกษตรกรรม	33,579	37,767	39,909	40,020	38,627
2.เหมืองแร่และเหมืองหิน	1,084	1,385	1,209	1,080	1,282
3. อุตสาหกรรม	5,738	7,372	7,881	6,861	5,271
4. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	510	512	517	829	910
5. อุปทานน้ำ การจัดการขยะมูลฝอยและการฟื้นฟู	148	152	172	182	189
6. การก่อสร้าง	1,959	2,118	2,141	2,135	2,003
7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	6,061	6,740	7,300	7,350	7,130
8. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	818	972	1,124	1,359	1,370
9. ที่พักและกิจกรรมการให้บริการอาหาร	620	702	791	873	603
10. ข้อมูลและการสื่อสาร	292	352	374	445	455
11. กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	3,019	3,204	3,449	3,713	3,869
12. กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์	1,772	2,151	2,550	2,369	2,360
13. กิจกรรมทางวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคนิค	18	24	16	25	32
14. กิจกรรมการบริหารและการสนับสนุน	107	117	145	153	88
15. การบริหารและการป้องกันประเทศ การประกันสังคมภาคบังคับ	2,688	2,758	2,927	3,025	3,098
16. การศึกษา	6,482	6,774	6,669	6,795	7,000
17. กิจกรรมด้านสุขภาพ และกิจกรรมเพื่อสังคม	1,595	1,683	1,829	1,941	2,154
18. ศิลปะ บันเทิง และนันทนาการ	237	281	327	387	350
19. กิจกรรมการบริการอื่นๆ	428	470	485	497	465
ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP)	47,138	52,496	55,097	54,329	51,809
ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว(บาท)	86,662	96,562	101,400	100,316	95,989
ประชากร (1,000 คน)	544	544	543	542	540

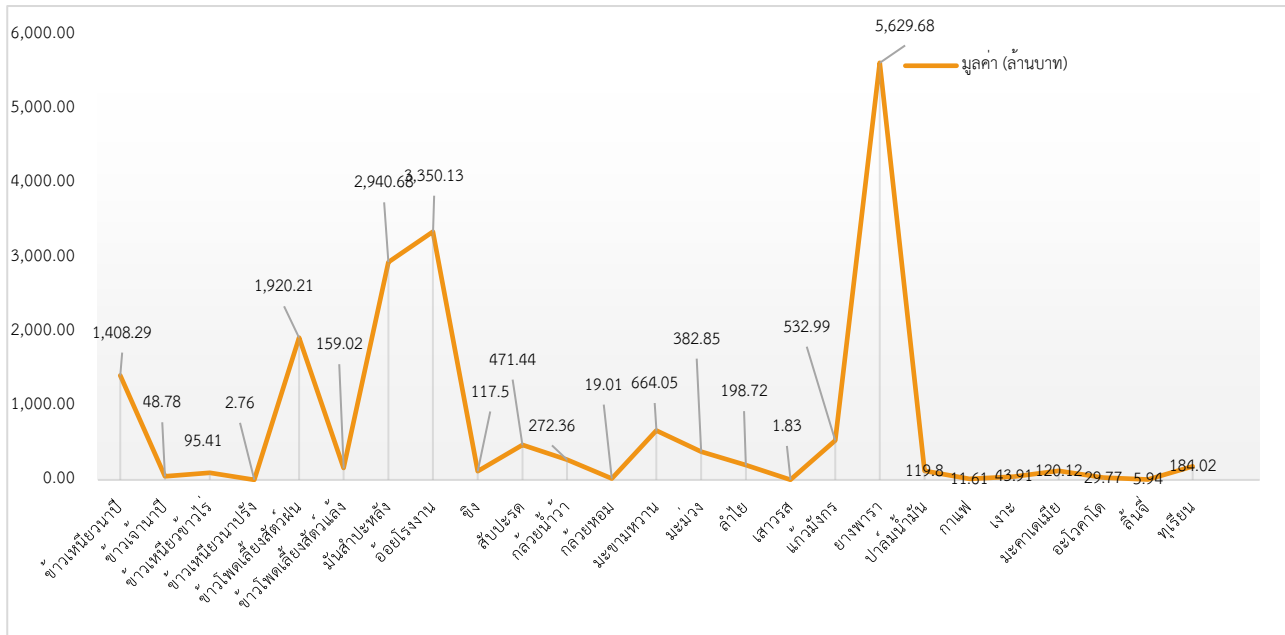
หมายเหตุ : p = ตัวเลขเบื้องต้น (Preliminary based on annual figure)

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดเลย

ตารางที่ 10 แสดงมูลค่าผลผลิตรวมพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเลย ปี 2565

ที่	ชนิดพืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคา เฉลี่ย (บาท/ กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	ข้าวเหนียวนาปี	425,066	419,947	353.00	148,241.29	9.50	1,408.29
2	ข้าวเจ้านาปี	11,919	11,919	359.00	4,278.92	11.40	48.78
3	ข้าวเหนียวข้าวไร่	29,025	28,975	356.00	10,315.10	9.25	95.41
4	ข้าวเหนียวนาปรัง	703	703	395.00	278.00	9.94	2.76
5	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฝน	315,069	313,790	658.00	206,473.82	9.30	1,920.21
6	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แล้ง	23,488	22,478	677.00	15,217.61	10.45	159.02
7	มันสำปะหลัง	309,165	306,249	3,255.00	996,840.49	2.95	2,940.68
8	อ้อยโรงงาน	258,826	257,818	11,012.00	2,839,092.00	1.18	3,350.13
9	ชิง	1,462	1,460	4,024.00	5,875.04	20	117.50
10	สับปะรด	18,157	17,939	3,285.00	58,930.00	8	471.44
11	กล้วยน้ำว้า	8,777	8,425	3,073.00	25,890.02	10.52	272.36
12	กล้วยหอม	528	486	2,173.00	1,056.07	18	19.01
13	มะขามหวาน	22,465	20,464	550.00	11,255.20	59	664.05
14	มะม่วง	25,414	25,221	1,012.00	25,523.60	15	382.85
15	ลำไย	14,971	13,875	682.00	9,462.82	21	198.72
16	เสาวรส	125	125	1,124.00	140.50	13	1.83
17	แก้วมังกร	18,654	17,885	1,753.00	31,352.40	17	532.99
18	ยางพารา	946,632	858,969	226.00	194,127.00	29	5,629.68
19	ปาล์มน้ำมัน	24,945	24,769	1,758.00	43,564.00	2.75	119.80
20	กาแฟ	3,226	2,370	70.00	165.90	70	11.61
21	เงาะ	3,123	2,768	547.00	1,514.10	29	43.91
22	มะคาเดเมีย	5,124	4,004	300.00	1,201.20	100	120.12
23	อะโวคาโด	864	620	686.00	425.32	70	29.77
24	ลิ้นจี่	524	494	415.00	205.01	29	5.94
25	ทุเรียน	2,461	1,842	740.00	1,363.08	135	184.02
รวมทั้งสิ้น		2,470,713	2,363,595		4,632,788		18,731

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, ปี 2565

ภาพที่ 5 แสดงกราฟมูลค่าผลผลิตรวมพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเลย ปี 2565

1.7) ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

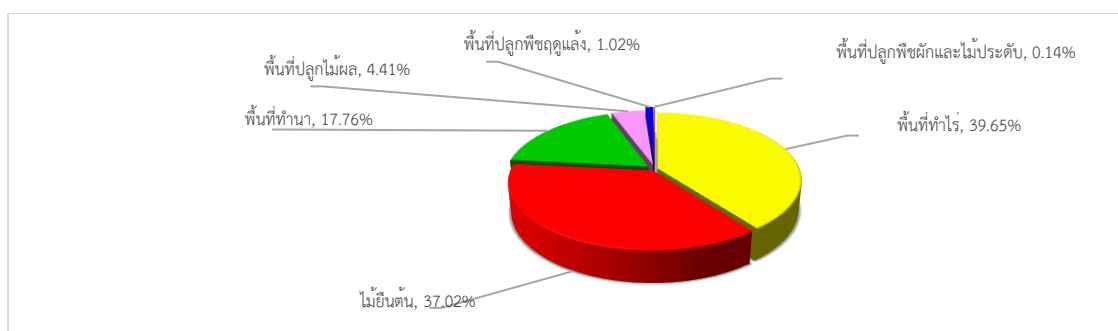
1) เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร

จังหวัดเลย มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน 2,624,424 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.75 ของพื้นที่ทั้งหมด (7,141,250 ไร่) แบ่งออกเป็นพื้นที่การทำการนา ทำไร่ ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ปลูกผักและไม้ประดับ ปลูกพืชฤดูแล้ง ตามลำดับ ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 11 แสดงเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี 2565

รายการ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร (%)
พื้นที่จังหวัดทั้งหมด	7,141,250	
พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งสิ้น	2,624,424	36.75
จำแนกตามการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ดังนี้		
พื้นที่ทำไร่	1,040,572	39.65
ไม้ยืนต้น	971,578	37.02
พื้นที่ทำนา	466,009	17.76
พื้นที่ปลูกไม้ผล	115,727	4.41
พื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง	26,845	1.02
พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ประดับ	3,693	0.14

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, ปี 2565

ภาพที่ 6 แสดงแผนภูมิเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี 2565

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเลย ปี 2565

ที่	ชนิดพืชเศรษฐกิจ	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
1	ข้าวเหนียวนาปี	64,634	425,066	419,947
2	ข้าวเจ้านาปี	3,103	11,919	11,919
3	ข้าวเหนียวข้าวไร่	3,708	29,025	28,975
4	ข้าวเหนียวนาปรัง	168	703	703
5	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฝน	15,066	315,069	313,790
6	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แล้ง	3,338	23,488	22,478
7	มันสำปะหลัง	23,250	309,165	306,249
8	อ้อยโรงงาน	22,428	258,826	257,818
9	ชิง	236	1,462	1,460
10	สับปะรด	650	18,157	17,939
11	กล้วยน้ำว้า	1,214	8,777	8,425
12	กล้วยหอม	93	528	486
13	มะขามหวาน	3,274	22,465	20,464
14	มะม่วง	2,402	25,414	25,221
15	ลำไย	2,779	14,971	13,875
16	เสาวรส	33	125	125
17	แก้วมังกร	3,347	18,654	17,885
18	ยางพารา	42,904	946,632	858,969
19	ปาล์มน้ำมัน	2,596	24,945	24,769
20	กาแฟ	334	3,226	2,370
21	เงาะ	956	3,123	2,768

ที่	ชนิดพืชเศรษฐกิจ	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
22	มะคาเดเมีย	302	5,124	4,004
23	อะโวคาโด	309	864	620
24	ลิ้นจี่	290	524	494
25	ทุเรียน	583	2,461	1,842
รวมทั้งสิ้น		197,997	2,470,713	2,363,595

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, ปี 2565

หมายเหตุ : ข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีการปลูกในเนื้อที่เดิม

2) ภัยพิบัติด้านการเกษตร

ภัยพิบัติด้านการเกษตรของจังหวัดเลย แบ่งเป็น 2 ช่วง

ภัยฤดูแล้ง ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง มีนาคม เป็นช่วงการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและอากาศแห้งแล้งได้ในบางพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติไม่เพียงพอซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนอกจากสภาวะแห้งแล้งแล้ว ยังอาจมีพายุฤดูร้อน พายุลูกเห็บ ลมแรง และโรคแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด อาจทำความเสียหาย กับพื้นที่เกษตรกรรมได้

ภัยฤดูฝน ระหว่างเดือนเมษายน ถึง กันยายน เป็นช่วงฤดูฝนหรือฤดูมรสุมทำให้ฝนตกชุกหรือตกลงมาในปริมาณมากเกินไป โดยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฝนฟ้าคะนองและกระจายทั่วไป ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเลยเป็นที่ราบเชิงเขา และที่ราบลุ่มน้ำจึงอาจก่อให้เกิดสภาวะน้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง น้ำป่าไหลหลาก น้ำล้นตลิ่ง โคลนถล่ม โรคแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด และภัยอื่นๆ

จังหวัดเลยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง โดยมีสภาพการเกิดอุทกภัยในลุ่มน้ำโขงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) อุทกภัยที่เกิดในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนและลำน้ำสาขาต่างๆ เกิดจากการที่มีฝนตกหนัก และน้ำป่าไหลหลากจากต้นน้ำลงมามากจนลำน้ำสายหลักไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ประกอบกับมีสิ่งกีดขวางจากเส้นทางคมนาคมขวางทางน้ำ และมีอาคารระบายน้ำไม่เพียงพอ

พื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมเป็นประจำได้แก่ อำเภอภูเรือ อำเภอท่าลี่ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

2) อุทกภัยที่เกิดในพื้นที่ราบลุ่ม เกิดบริเวณที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและแม่น้ำสายหลักต้นเขินมีความสามารถระบายน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุทกภัย และโคลนถล่ม

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเลยส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่มีความลาดชันสูง ตรงกลางมีแม่น้ำเลย เป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านพื้นที่ เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงคนจังหวัดเลย จึงทำให้พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม พื้นดินบริเวณดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์สูง จึงกลายเป็นพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเลย

สภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่จึงตั้งถิ่นฐานตามพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเลย และตามที่ราบลุ่ม ตามแนวร่องเขา และประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนพื้นที่ภูเขาสูง ประเภทไร่ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วแดง และปัจจุบันมีการเปลี่ยนหันมาปลูกยางพาราในพื้นที่กันมากขึ้น

จากปัจจัยทางด้านสภาพภูมิประเทศ และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ประกอบกับลักษณะ การตั้งถิ่นฐานชุมชน จังหวัดเลยมีความเสี่ยงทางด้านภัยพิบัติดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ ภูเขาสูงด้านตะวันตกและทางด้านเหนือของจังหวัด บริเวณเขตอำเภอด่านซ้าย นาแห้ว ภูเรือ ปากชม เชียงคาน วังสะพุง ภูหลวง และเมืองเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่อำเภอด่านซ้ายเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยดินถล่มสูง และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่เสี่ยงภัยมากที่สุดในจังหวัดเลย ซึ่งในอดีตเคยเกิดเหตุการณ์น้ำป่าไหลหลาก ก่อให้เกิด ความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่อย่างมากมาย เมื่อวันที่ 9-10 กันยายน 2550 บริเวณลุ่มน้ำพุง ตำบลโป่ง อำเภอด่านซ้าย จำนวนน้ำมหาศาลเข้าพัดทำลายสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ตามริมน้ำในพื้นที่ ของลุ่มน้ำพุง ทำให้มีผู้เสียชีวิตพื้นที่การเกษตรและทรัพย์สินของประชาชนเสียหายอย่างมาก ปัจจุบันการเพิ่มขึ้น ของจำนวนประชากร และราคาพืชผลทางการเกษตรก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนและพื้นที่การเพาะปลูก เข้าไปอยู่ในพื้นที่ภูเขาหุบเขาแคบ ๆ และพื้นที่ราบเชิงเขาริมตลิ่งทางน้ำกันมากขึ้น ซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าว ถือเป็นพื้นที่ ที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก และน้ำท่วมอย่างฉับพลันได้

จังหวัดเลย ไม่ได้ประสบปัญหาภัยอุทกภัยเพียงอย่างเดียว แต่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม บางช่วงก็ประสบภาวะฝนแล้ง/ฝนทิ้งช่วง, โรคระบาดสัตว์ และโรคแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาดอีกด้วย

3) ปัญหาทางด้านการเกษตร

(1) ปัญหาเกี่ยวกับดิน ดินในจังหวัดเลยมีศักยภาพสูงสำหรับการผลิตพืชไร่ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ลาดเชิงเขา แต่เป็นเขตที่มีอัตราการชะล้างของหน้าดินค่อนข้างสูง ส่วนปัญหาดินเค็มนั้น จังหวัดเลย เป็นจังหวัดเดียว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่มีปัญหาในเรื่องดินเค็ม ทรัพยากรดินในจังหวัดเลยมีปัญหที่ต้องได้รับการแก้ไข 2 ปัญหาใหญ่ ๆ ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยธรรมชาติแล้วดินในจังหวัดเลยมีความอุดมสมบูรณ์ ดี ทั้งดินนาและดินไร่ แต่การทำการเพาะปลูกมักไม่มีการปรับปรุงดินหรือไม่มีการบำรุงรักษาและใส่ปุ๋ย ทำให้ดิน เสื่อมคุณภาพและความอุดมสมบูรณ์ลดลง เกษตรกรต้องละทิ้งที่ทำกินเดิมเพื่อไปบุกเบิกที่ใหม่ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ ติดตามมาคือปัญหาการทำให้ไร่เลื่อนลอย

ปัญหาการชะล้างและการพังทลายของหน้าดิน มักเกิดขึ้นกับดินในบริเวณที่มีความลาดชันสูง เช่น บริเวณเชิงเขา หรือเนินเขา เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มีต้นไม้ช่วยปกคลุมหน้าดิน เอาไว้ แต่เนื่องจากการบุกรุก แคว้งถาง เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำการเพาะปลูก ปัญหาที่ตามมาคือการชะล้าง และพังทลายของหน้าดินทำให้สูญเสียหน้าดินส่วนที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดอย่างรวดเร็วเกษตรกร ต้องทำการบุกรุกแคว้งถางพื้นที่ไปเรื่อย ๆ กลายเป็นปัญหาการทำให้ไร่เลื่อนลอย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้พื้นที่ป่า ลดน้อยลง เกิดปัญหาความแห้งแล้งที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น

ปัญหาหน้าดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ (ดินตื้น) ผิวหน้าของดินในจังหวัดเลยบางแห่งมีลักษณะตื้นทำให้เกิดปัญหาในการนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เพราะเป็นอุปสรรคในการเจริญเติบโตของรากพืช และมีปัญหาในการไถพรวนหน้าดิน แต่หน้าดินที่มีลักษณะตื้นจะเหมาะในการใช้เป็นทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ หรือในบริเวณที่มีทิวทัศน์สวยงาม อาจจะเหมาะสำหรับใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเป็นป่าธรรมชาติ

(2) ปัญหาแหล่งน้ำของจังหวัดเลย

1. พื้นที่ของจังหวัดเลย มีลักษณะเป็นภูเขาสูง และมีพื้นที่การเกษตรอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาจากการที่ลักษณะพื้นที่ของจังหวัดเป็นภูเขาสูง เมื่อเกิดฝนตกหรือถึงฤดูน้ำหลากน้ำจะไหลจากภูเขาสูงต่างๆ ลงสู่แม่น้ำและพื้นที่ราบอย่างรวดเร็ว ประกอบกับตัวจังหวัดเลยเป็นแอ่ง ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมและเกิดความเสียหายอย่างหนักอยู่บ่อยครั้ง

2. เมื่อถึงฤดูน้ำหลากมีน้ำในปริมาณมาก แต่เมื่อถึงฤดูแล้งปริมาณน้ำในแม่น้ำสายหลักอันได้แก่แม่น้ำเลย เป็นต้น จะแห้งขอดอย่างรวดเร็ว เกิดผลกระทบตามมา คือ ราษฎรขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ ผู้เลี้ยงปลาในกระชังมีเรื่องร้องเรียนบ่อยครั้ง

3. พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่จะอยู่ในที่ราบลุ่ม ซึ่งจะถูกชุมชนเมืองขยายตัวเข้ามาทำให้พื้นที่การเกษตรน้อยลง ส่วนพื้นที่การเกษตรที่อยู่แถบที่ราบเชิงเขาจะขาดแคลนแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำจะเป็นไปในลักษณะโครงการชลประทานขนาดเล็กและขุดลอกเป็นส่วนใหญ่

(3) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

จังหวัดเลย มีการผลิตพืชหลากหลายและต่อเนื่องตลอดปี ส่งผลให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สารกำจัดวัชพืชอย่างแพร่หลายทำให้เกิดผลกระทบกับตัวเกษตรกรผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

แนวทางแก้ไข

- (1) รณรงค์ให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อฟื้นฟูสภาพดิน
 - (2) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
 - (3) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพร และน้ำส้มควันไม้ เพื่อใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
 - (4) จัดทำโครงการตลาดนัดสีเขียว เพื่อใช้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษ
- โดยเกษตรกรหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะนำผลผลิตมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งกำหนดจัด ณ ถนนช้างเท้าทอง อำเภอเมืองเลย ทุกวันจันทร์และวันศุกร์ของสัปดาห์

1.8) สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของจังหวัดเลย

จังหวัดเลยมีเนื้อที่ปลูกในปี 2567 จังหวัดเลยมีเนื้อที่ปลูก 5,013 ไร่ เกษตรกร 1,054 ครัวเรือน ผลผลิต 1,854.23 ตัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงาะเริ่มเป็นที่สนใจของเกษตรกรในจังหวัดเลยที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมในอนาคต ช่วยลดการนำเข้าเงาะจากต่างประเทศได้ ซึ่งแนวโน้มของตลาดเงาะภายในประเทศเป็นในทิศทางที่ดี ดังนั้น การวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะเข้ามากระทบจากปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการผลิตเงาะจังหวัดเลยแบบครบวงจร สู้สินค้าเกษตรมูลค่าสูง และการทำการเกษตรแบบยั่งยืนของจังหวัดเลย โดยแหล่งเพาะปลูกเงาะกระจายไปในทุกอำเภอของจังหวัด แหล่งจำหน่ายเงาะเมืองเลย ส่วนใหญ่จำหน่ายภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง

ตารางที่ 13 ข้อมูลการปลูกเงาะ จังหวัดเลย ปีการผลิต 2566/67

ที่	อำเภอ	ครัวเรือน	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต กก./ไร่	ผลผลิต (ตัน)
1	เมืองเลย	275	640	572	836	478.19
2	เชียงคาน	47	330	240	575	138.00
3	ด่านซ้าย	144	382	368	660	242.88
4	ท่าลี่	50	211	515	645	332.18
5	ปากชม	156	624	55	709	39.00
6	ภูกระดึง	13	59	349	455	158.80
7	ภูเรือ	145	354	240	692	166.08
8	วังสะพุง	37	240	167	607	101.37
9	นาแห้ว	52	196	83	309	25.65
10	นาด้วง	33	136	89	414	36.85
11	ภูหลวง	30	89	25	404	10.10
12	ผาขาว	17	25	34	385	13.09
13	เอราวัณ	23	36	88	391	34.41
14	หนองหิน	32	88	211	368	77.65
รวม		1,054	3,410	3,036	643	1,854.23

ต้นทุนการผลิต/รายได้

ต้นทุน/ผลตอบแทน (บาทต่อไร่) ปี 64 ต้นทุน 9,280 (บาท/ตัน) ผลตอบแทน 10,180 (บาท/ตัน) ที่มา :
วารสารเผยแพร่ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2564

1.9) การปลูกเงาะ

1) การเพาะปลูก

(1.1) การเตรียมการก่อนปลูก การเตรียมดิน ไถพรวน ปรับพื้นที่ให้เรียบและขุดร่องระบายน้ำ
ในแปลง การเตรียมพันธุ์ ต้นพันธุ์ที่นำมาปลูกได้จากการตอนกิ่ง การทาบกิ่ง การติดตา ที่มีความสมบูรณ์แข็งแรง
พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์โรงเรียน พันธุ์สีชมพูและสีทอง

(1.2) การปลูก

(1.2.1) วิธีการปลูก 1) ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน 2) ขุดหลุมปลูกให้มีขนาดกว้าง ยาว และลึก
ประมาณด้านละ 50 เซนติเมตร 3) ผสมดิน ปุ๋ยคอกจำนวน 5 กิโลกรัม ปุ๋ยร็อกฟอสเฟต จำนวน 500 กรัม
และปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 จำนวน 20 กรัม เข้าด้วยกันให้สูงประมาณ 2 ใน 3 ของหลุม 4) ยกถุงกล้าวางในหลุม
โดยให้ระดับของดินในถุงสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย 5) ใช้มีดที่คมกรีดถุงจากก้นถุงมาถึงปากถุงทั้ง 2 ด้าน
(ซ้ายและขวา) ดึงถุงพลาสติกออก โดยระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินที่เหลือลงในหลุม กดดินบริเวณโคนให้แน่น
6) หาววัสดุคลุมบริเวณต้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง 7) รดน้ำให้ชุ่ม 8) ทำร่มเงาเพื่อช่วยพรางแสงแดด

(1.2.2) ระยะปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสมคือ $6 \times 8 - 6 \times 8$ เมตร 2.3 จำนวนต้นต่อไร่ ประมาณ 16 - 20 ต้น

(1.2.3) สภาพแวดล้อม ความเหมาะสม ข้อจำกัด

(1) สภาพภูมิอากาศ

1.1) อุณหภูมิ - การเจริญเติบโตที่อุณหภูมิประจำวันเฉลี่ย 22 - 33 องศาเซลเซียส (อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์แสงคือ 30-35 องศาเซลเซียส)

1.2) ความชื้นสัมพัทธ์ มากกว่า 80%

1.3) ความต้องการน้ำ ควรให้น้ำวันละ 2.2-2.7 มิลลิเมตรต่อต้น หรือคิดเป็นปริมาตรน้ำ ประมาณ วันละ 60 - 75 ลิตรต่อต้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม 6 เมตร (เจาะเป็นไม้ผลที่ต้องการปริมาณน้ำฝนสม่ำเสมอ โดยเฉลี่ย 1,800-3,000 มิลลิเมตรต่อปี)

(2) สภาพพื้นที่

2.1) ความสูงจากระดับ น้ำทะเล ไม่เกิน 300 เมตร

2.2) ความลาดชัน ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ราบหรือพื้นที่ที่มีความลาดเอียงระดับ 1 - 3 %

(3) สภาพดิน

3.1) ลักษณะของเนื้อดิน สามารถเจริญเติบโตได้ในดินทุกชนิด มีการระบายน้ำดี - เจาะอ่อนแอต่อสภาพน้ำท่วมขัง

3.2) ความลึกของหน้าดิน หน้าดินลึกมากกว่า 100 เซนติเมตร

3.3) ความเป็นกรด - ด่าง ของดิน อยู่ระหว่าง 5.5 - 7.0

2) การดูแลรักษา

(2.1) การใส่ปุ๋ย

(1) ต้นที่ยังไม่ให้ผล (0-4 ปี) แบ่งการใส่ปุ๋ยออกเป็น 4 ครั้ง ครั้งละเท่าๆ กัน ทุกๆ 3 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตราปุ๋ยละ 1.5 - 1 กิโลกรัมต่อต้น และเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่าในการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2

(2) ต้นที่ให้ผลผลิตแล้ว แบ่งใส่ปุ๋ยเป็น 4 ครั้ง ครั้งแรก หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 2 - 5 กิโลกรัมต่อต้น ครั้งที่ 2 หลังเก็บเกี่ยวแล้ว 3 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 8-24-24 อัตรา 2 - 5 กิโลกรัมต่อต้น ครั้งที่ 3 เมื่อเงาะเริ่มออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร 14-14-21 อัตรา 2 - 5 กิโลกรัมต่อต้น ครั้งที่ 4 เมื่อเงาะติดผลใส่ปุ๋ยสูตร 14-14-21 อัตรา 2 - 5 กิโลกรัมต่อต้น

(3) ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น มูลไก่ อัตรา 30 - 50 กิโลกรัมต่อต้น ใส่หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว

(2.2) การให้น้ำ ระยะหลังปลูก ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอจนกว่าเงาะจะตั้งตัวได้หลังจากนั้น ควรให้น้ำทุก 7 - 10 วันต่อครั้ง สำหรับต้นที่ให้ผลแล้ว งดให้น้ำช่วงปลายฝน ต้นเงาะที่มีใบแก่และสมบูรณ์ทั้งต้น และผ่านสภาพแห้งแล้งติดต่อกันนาน 21-30 วัน จะแสดงอาการขาดน้ำ (ใบห่อ) ให้กระตุ้นการออกดอก โดยการให้น้ำในปริมาณมากเต็มที่จากนั้นหยุดให้น้ำ 7-10 วัน เมื่อพบว่าตายอดเริ่มพัฒนาเป็นตาดอก (สีของตา ยอดจะเปลี่ยนจากน้ำตาลเป็นน้ำตาลทอง) ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งในปริมาณเท่าเดิมเพื่อเร่งการพัฒนาของตาดอก แต่ถ้าหลังจากให้น้ำครั้งที่ 1 แล้วพบว่าตายอดเปลี่ยนสีเป็นน้ำตาลอมเขียวแสดงว่าให้น้ำมากเกินไป ตายอดพัฒนาเป็นตาใบแทนต้องหยุดให้น้ำและปล่อยให้เงาะกระหน่ำแล้งอีกครั้ง จนเห็นว่ามียอดน้ำตาล

ของตายอดเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลทอง ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งหนึ่งในปริมาณครึ่งหนึ่งของครั้งแรก จากนั้นเมื่อแทงช่อดอกและติดผลแล้ว ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเร่งพัฒนาการของดอกและผลให้ขึ้นลูกได้เร็วและผลโต

(2.3) การปฏิบัติงานอื่นๆ ได้แก่ (1) การตัดแต่งกิ่ง ให้ตัดแต่งกิ่งก่อนการใส่ปุ๋ย (หลังการเก็บเกี่ยว) โดยตัดกิ่ง ที่ตกดิน กิ่งแห้งตายออกให้หมด รวมทั้งกิ่งที่อยู่ในทรงพุ่มเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง (2) การช่วยให้เงาะผสมเกสรที่ดีขึ้น โดยการ (1) เลี้ยงผึ้ง หรือติดต่อดูเลี้ยงผึ้งให้น้ำผึ้งมาเลี้ยงในสวนระยะดอกบาน และ (2) การเพิ่มปริมาณเกสรตัวผู้ เช่น พ่นฮอร์โมนพืชเมื่อช่อดอกส่วนใหญ่ของต้นบานได้ร้อยละ 5 ให้ฉีดพ่นช่อดอกบริเวณส่วนบนของทรงพุ่มด้วยฮอร์โมน NAA อัตรา 2 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ปริมาณ 4-5 จุก

3) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

(3.1) ช่วงแตกใบอ่อน ได้แก่ หนอนคืบกินใบ ควรฉีดพ่นด้วยคาร์บาริล หรือคาร์โบซัลแฟน

(3.2) ช่วงออกดอกและติดผล ได้แก่ ราแป้ง ดันที่เริ่มพบให้ใช้กำมะถันผงฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือเย็น แต่ถ้ามีโรคหนาแน่นมากให้พ่นด้วยสารเคมีพวกเบนดาซิล หรือไดโนแคป ระยะห่าง 7 - 10 วันต่อครั้ง

4) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

(4.1) เก็บเงาะเมื่อเงาะเข้าสีแล้ว อายุ 130 - 150 วัน กรณีขนส่งทางไกลให้เก็บระยะเงาะสามสี สีเขียว เหลือง ส้มแดง การส่งระยะไกลก็สามารถเก็บระยะสุกแก่เต็มที่ สีแดงทั้งผล

(4.2) การเก็บอาจจะเลือกเก็บผลที่แก่ก่อน ก็ได้หรือตัดเป็นช่อ

(4.3) หลังเก็บเกี่ยวเงาะจากต้นแล้วให้รีบนำไปไว้ที่ร่มโดยเร็ว และตัดแต่งช่อเงาะให้เป็นผลเดี่ยว โดยตัดก้านให้ชิดผล คัดผลที่มีลักษณะไม่ดี เช่น เจริญเติบโตไม่เต็มที่ มีรอยชำ รอยแตก หรือรอยแผล และรอยตำหนิจากการทำลายของโรคและแมลงออกให้หมด แล้วบรรจุภาชนะเพื่อจำหน่ายต่อไป

1.10) การวิเคราะห์สถานการณ์เงาะจังหวัดเลย

1) จุดแข็ง

S1 จังหวัดเลยสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม และมีเกษตรกรผู้ปลูกเงาะที่มีประสบการณ์อยู่ในทุกอำเภอ

S2 เงาะเมืองเลยมีความกรอบ ร้อน รสชาติหวานอร่อย เป็นที่นิยม

S3 เงาะเมืองเลย ได้รับการส่งเสริมเข้าสู่ระบบเกษตรแปลงใหญ่

2) จุดอ่อน

W1 การปลูกเงาะใช้ระยะเวลานานกว่าจะให้ผลผลิต โดยจะเริ่มให้ผลผลิตในปีที่ 5 และผลผลิตจะสมบูรณ์ในปีที่ 7 ต้องการน้ำในการเจริญเติบโต และเป็นพืชที่เกษตรกรของจังหวัดเลยไม่รู้จักในยุคแรกๆ จึงทำให้ให้มีเกษตรกรปลูกไม่มาก

W2 ผลผลิตของจังหวัดเลยเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วพบว่าปริมาณน้อยกว่าค่าเฉลี่ย จึงทำให้ไม่เพียงพอ กับความต้องการของตลาด เสียโอกาสทางการค้า

W3 เกษตรกรยังขาดความรู้ในการผลิตเงาะให้มีคุณภาพ การจัดการดินปุ๋ยไม่เหมาะสม ใส่ปุ๋ยเคมี ในปริมาณน้อยกว่าคำแนะนำทางวิชาการ ส่งผลให้ผลอ่อนร่วง ผลไม่ใหญ่ และให้ผลผลิตน้อย

W4 เกษตรกรผู้ปลูกเงาะส่วนใหญ่ปลูกอย่างเดียว ไม่ได้แปรรูปจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคัดผลผลิตส่งขายแบบละขนาดทำให้ได้ราคาน้อยกว่าที่ควรจะได้รับ

3) โอกาส

O1 จังหวัดเลยมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้คนรู้จัก เป็นโอกาสที่ทำให้สามารถจำหน่ายเงาะได้อีกทางหนึ่ง

O2 เป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมจากทางรัฐบาลและมีหน่วยงานวิจัยในพื้นที่ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย)

4) อุปสรรค/ข้อจำกัด

T1 สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปฝนตกน้อยลง อากาศร้อนขึ้น ส่งผลกระทบต่อการให้ผลผลิตของเงาะ เนื่องจากพื้นที่ปลูกเงาะส่วนใหญ่ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจากอยู่ในพื้นที่สูง ต้องรอน้ำฝนและเมื่อฝนขาดช่วงทำให้เกิดภาวะแล้ง ทำให้การปลูกเงาะให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพเป็นไปได้ยาก

T2 เริ่มมีแมลงศัตรูพืชรบกวน เช่น หนอนเงาะผล ดั้วเงาะลำต้น เพลี้ยไฟ เป็นต้น

2. เป้าหมายการพัฒนา “เงาะเมืองเลยคุณภาพสูง มีอัตลักษณ์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2570

2.1) พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาคุณภาพกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์
2. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเงาะให้ได้มาตรฐาน
3. เพิ่มช่องทางการตลาด
4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการ

2.2) เป้าหมาย

- 1) รักษาผลผลิตเงาะภายใต้การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 2) เพิ่มผลผลิตต่อไร่
- 3) ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรอย่างน้อยร้อยละ 10
- 4) เพิ่มมูลค่าเงาะอย่างน้อย ร้อยละ 10
- 5) ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานการผลิต
- 6) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น/GI

2.3) ตัวชี้วัด

- 1) รายได้สุทธิของเกษตรกรผู้ปลูกเงาะมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5
- 2) GPP ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น
- 3) ทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4) ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต
 - (1.1) เป้าประสงค์การพัฒนา
 - (1) ลดต้นทุนการผลิต
 - (2) พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน
 - (1.2) ตัวชี้วัด
 - (1) ร้อยละต้นทุนการผลิตที่ลดลง
 - (2) จำนวนแปลง/ร้อยละของแปลง เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)
 - (1.3) แนวทางการพัฒนา
 - (1) พัฒนา/ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
 - (2) ส่งเสริม และพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดิน
 - (3) ส่งเสริมและพัฒนาสายพันธุ์ที่เหมาะสม
 - (4) มาตรฐานการผลิต (GAP)
 - (5) พัฒนาระบบการผลิต

2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่ม

(2.1) เป้าประสงค์

- (1) สร้างแบรนด์หลัก มีอัตลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด
- (2) สร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตเงาะและวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิต
- (3) สร้างระบบตรวจสอบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ให้เกิดความน่าเชื่อถือ ให้กับผู้บริโภค

(2.2) ตัวชี้วัด

- (1) มีแบรนด์หลักของจังหวัด เป็นสินค้าอัตลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น
- (2) ร้อยละของมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้น
- (3) มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ

(2.3) แนวทางการพัฒนา

- (1) ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
- (2) สร้างแบรนด์จังหวัดเลยเป็นแบรนด์หลัก
- (3) สร้างอัตลักษณ์/GI
- (4) สร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ
- (5) สร้าง Story / การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3) ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาด้านการตลาด

(3.1) เป้าประสงค์

- (1) เพิ่มช่องทางและแหล่งจำหน่าย
- (2) เกษตรกร/ผู้ประกอบการ จับคู่ค้าโดยตรง
- (3) ประชาสัมพันธ์ผ่านวัฒนธรรมพื้นถิ่นของจังหวัด
- (4) สร้างเครือข่ายด้านการตลาด

(3.2) ตัวชี้วัด

- (1) จำนวนช่องทางและแหล่งจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น
- (2) จำนวนเกษตรกรและผู้ประกอบการจับคู่ค้าโดยตรง
- (3) จำนวนครั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านวัฒนธรรมพื้นถิ่นของจังหวัด
- (4) จำนวนเครือข่ายด้านการตลาดที่เพิ่มมากขึ้น

(3.3) แนวทางการพัฒนา

- (1) การประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด/จัดงานเงาะเลย
- (2) สร้างเครือข่ายผู้ปลูกเงาะ/แหล่งจำหน่าย
- (3) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดออนไลน์
- (4) รณรงค์และส่งเสริมการบริโภคเงาะของจังหวัดเลย
- (5) MOU/ตลาดซื้อขายล่วงหน้า / จับคู่ค้าโดยตรง

4) ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ

(4.1) เป้าประสงค์

- (1) ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ถูกต้องและทันสมัย
- (2) นวัตกรรม นวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนา

(4.2) ตัวชี้วัด

- (1) มีข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ถูกต้องและทันสมัย
- (2) จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรม ที่นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนา

(4.3) แนวทางการพัฒนา

- (1) จัดทำเขตการผลิตเงาะ ที่เหมาะสม มีศักยภาพการผลิตในพื้นที่ที่มีศักยภาพใหม่ โดยคำนึงถึงสภาพดิน ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ (Zoning)
- (2) จัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลเกษตรกร ปริมาณพื้นที่การปลูกและปริมาณผลผลิตของจังหวัด ให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกทดแทนพืชไร่ (สร้างป่าสร้างรายได้) เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และบริหารจัดการ Demand & Supply เป็นต้น
- (3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยวิจัย/นำผลงานวิจัยมาปรับใช้

2.5) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 2) ผลผลิตเพียงพอกับความต้องการของจังหวัดและสามารถส่งจำหน่ายต่างจังหวัดได้
- 3) เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตเงาะให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- 4) เงาะเมืองเลย เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับประเทศ

3. ภาคผนวก

สรุปตารางแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ ที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย “สินค้ากาแฟ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2570

แบบสรุปแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณ
ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง สินค้าเกษตรที่สำคัญและโดดเด่นของจังหวัดเลย
สินค้า : เงาะเมืองเลย

ประเด็นการพัฒนาที่/ แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	สรุปรายละเอียด/เป้าหมาย/กิจกรรมที่สำคัญ ของโครงการ	งบประมาณ (บาท)			ตัวชี้วัด	หน่วยงาน ดำเนินการ
			2568	2569	2570		
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและลดต้นทุนการผลิต							
แนวทางการพัฒนา :							
1. พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก - พัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำ	โครงการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลพร้อม ติดตั้งระบบสูบน้ำ ด้วยพลังงาน แสงอาทิตย์เพื่อ สนับสนุนการเกษตร	1. ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ขนาด 6 นิ้ว2. ติดตั้ง ระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ 2. ก่อสร้างท่อส่งกระจายน้ำขนาด 20 ลูกบาศก์ เมตร		500,000	500,000	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนโครงการเพื่อเป็น การเพิ่มน้ำต้นทุนเพื่อ รองรับสถานการณ์ภัยแล้ง จำนวน 2 แห่ง ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : พื้นที่ รับประโยชน์ 100 ไร่	ทสจ.เลย
2. พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก - พัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำ	ก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขต ชลประทาน	- ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	15,780,500	15,780,500	15,780,500	จำนวนแหล่งน้ำในไร่นาน อกเขตชลประทานที่ได้รับ การก่อสร้าง	สถานีพัฒนา ที่ดินเลย
3. พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก - พัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำ	โครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เลยพื้นที่พัฒนา ท้องถิ่น	พัฒนาระบบกระจายน้ำและระบบสูบน้ำ พลังงานโซล่าเซลล์	50,000			ได้ระบบกระจายน้ำ และสูบน้ำพลังงานโซล่า เซลล์ 1 ระบบ	มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

ประเด็นการพัฒนาที่/ แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	สรุปรายละเอียด/เป้าหมาย/กิจกรรมที่สำคัญ ของโครงการ	งบประมาณ (บาท)			ตัวชี้วัด	หน่วยงาน ดำเนินการ
			2568	2569	2570		
4. ส่งเสริมและ พัฒนาการปรับปรุงบำรุงดิน - วิเคราะห์ค่าดินและคำแนะนำการบริหารจัดการ	- สนับสนุนปัจจัยการผลิตอินทรีย์ชีวภาพลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - ปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ดินปัญหา - ผลิตปุ๋ยหมัก พด.	- ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดจากเกษตรกร (ปอเทือง) - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์) - ผลิตปุ๋ยหมัก พด.	393,000 10,500 34,000	393,000 10,500 34,000	393,000 10,500 34,000	จำนวนพื้นที่เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอินทรีย์ชีวภาพในการผลิตพืช	สถานีพัฒนาที่ดินเลย
5. มาตรฐานการผลิตสู่ (GAP) - การเข้าสู่มาตรฐาน /การรับรองมาตรฐาน	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	- ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม - การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์และสนับสนุนด้านการตลาด	56,000	56,000	56,000	จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	สถานีพัฒนาที่ดินเลย

ประเด็นการพัฒนاتی/ แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	สรุปรายละเอียด/เป้าหมาย/กิจกรรมที่สำคัญ ของโครงการ	งบประมาณ (บาท)			ตัวชี้วัด	หน่วยงาน ดำเนินการ
			2568	2569	2570		
ประเด็นการพัฒนاتی 2 : พัฒนาการแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม							
แนวทางการพัฒนา :							
1. สร้างอัตลักษณ์ GI /รับรองสอบย้อนกลับ	โครงการส่งเสริม พัฒนาสินค้า เกษตรอัตลักษณ์พื้น ถิ่นเข้าสู่ห่วงโซ่ อุปทานเศรษฐกิจ สร้างสรรค์	1. เพื่อสร้างอาชีพและรายได้จากสินค้า เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นแก่เกษตรกร/กลุ่ม เกษตรกร 2. เพื่อส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอัต ลักษณ์พื้นถิ่นและพัฒนาช่องทางการตลาด 3. เพื่อพัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพ กระบวนการทำงานในพื้นที่สำหรับการพัฒนา สินค้าไม่ผลตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาที่ เหมาะสมให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน แข่งขันทาง การตลาดได้ 4. เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอัตลักษณ์ พื้นถิ่นสู่ผู้บริโภคให้มีความรู้ความเข้าใจถึงถิ่น กำเนิด เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยมาตรฐาน การรับรอง GI	279,800			มีสินค้าไม่ผลที่มีอัตลักษณ์ และเหมาะสมกับศักยภาพ พื้นที่ สามารถเพิ่มมูลค่า ด้วยมาตรฐานการรับรอง สินค้า GI	ศสพ.เลย
2. สร้างแบรนด์สินค้าของจังหวัดเลย	โครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เลยพื้นที่การพัฒนา ท้องถิ่น	สร้างตราสัญลักษณ์เงาะเมืองเลย	5,000			ได้ตราสัญลักษณ์เงาะ เมืองเลย 1 แบบ	มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

ประเด็นการพัฒนاتی/ แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	สรุปรายละเอียด/เป้าหมาย/กิจกรรมที่สำคัญ ของโครงการ	งบประมาณ (บาท)			ตัวชี้วัด	หน่วยงาน ดำเนินการ
			2568	2569	2570		
ประเด็นการพัฒนاتی 3 : พัฒนา ด้านการตลาด							
1. การประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด - จัดงานแสดงและจำหน่ายสินค้า	โครงการตลาดนัด คนไทยยิ้มได้	เป้าหมาย 14 อำเภอ เพื่อส่งเสริมช่องทาง การตลาด		200,000	200,000	- การเพิ่มขึ้นของรายได้ จำหน่าย OTOP	สนง.พัฒนา ชุมชน จังหวัดเลย
	โครงการสร้าง มูลค่าเพิ่มด้านการ ผลิต การค้า และ การบริการเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	กิจกรรม : พัฒนากลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน โดยตราสัญลักษณ์มาตรฐานสินค้าจังหวัดเลย (Loei the Best) - การประชุมสัมมนา (Work Shop) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการขออนุญาตใช้ ตราสัญลักษณ์ มาตรฐานสินค้าจังหวัดเลย (Loei the Best) จำนวน 1 ครั้ง 40 ราย - การสร้างพันธมิตรทางการค้า เชื่อมโยงการค้า และส่งเสริมการตลาดในประเทศ ให้แก่ ผู้ประกอบการสินค้าที่ได้รับมาตรฐาน ตราสัญลักษณ์มาตรฐานสินค้าจังหวัดเลย (Loei the Best) และมาตรฐานรับรองจาก หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องประเภทอาหาร เครื่องดื่ม ผ้าและเครื่องแต่งกาย ของใช้ของ ตกแต่ง และสมุนไพรที่มีใช้อาหาร จำนวน 1 ครั้ง 40 ราย		1,000,000	1,000,000	- จำนวนผู้ประกอบการที่ ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ด้านความรู้ในการผลิต ระบบตลาดและการ บริหารจัดการ ไม่น้อยกว่า 40 ราย - จำนวนตลาดหรือช่อง ทางการจำหน่ายสินค้า เพิ่มมากขึ้นอย่างน้อย 1 ช่องทางหรือ 1 ตลาด - มูลค่าทางการค้าของ สินค้าที่เข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาผลิตภัณฑ์และ ส่งเสริมการตลาดไม่น้อย กว่า 1.5 ล้านบาท	สนง.พาณิชย์ จังหวัดเลย

ประเด็นการพัฒนاتی/ แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	สรุปรายละเอียด/เป้าหมาย/กิจกรรมที่สำคัญ ของโครงการ	งบประมาณ (บาท)			ตัวชี้วัด	หน่วยงาน ดำเนินการ
			2568	2569	2570		
ประเด็นการพัฒนاتی 4 : ด้านการบริหาร จัดการ							
แนวทางการพัฒนา :							
1. จัดทำเขตการผลิตที่เหมาะสม มีศักยภาพ การผลิตในพื้นที่ที่มีศักยภาพใหม่ โดยคำนึงถึง สภาพ ดิน น้ำ ภูมิอากาศ (Zoning) - จัดทำเขตความเหมาะสมของดิน ในการปลูกพืช							สถานีพัฒนา ที่ดินเลย
2. จัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลเกษตรกร ปริมาณพื้นที่การปลูก และปริมาณผลผลิตของ จังหวัดให้ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ในการบริหาร จัดการ Demand & Supply - จัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และ เป็นปัจจุบัน							สำนักงาน เกษตร จังหวัดเลย
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ศึกษา วิจัย นำผลงานวิจัยมาปรับใช้ - ประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่งานวิจัย ให้เกษตรกรทราบ /จัดทำแปลงต้นแบบ							มหาวิทยา ลัยราชภัฏ เลย